

0949

50 år Jubilæumsudstilling Frimærkets Dag

12. - 13. september 1998

Frimærkets Dag
Langlands
Frimærkeklub
1948 - 1998

Peter Rasmussen
1791 - 1865
Opfindergeni
R. ad D.

Nr.

LANGELANDS

FRIMÆRKEKLUB

50 ÅR · JUBILÆUMS-UDSTILLING
1948 · 1998

"SPODSBJERG"
LÆNGDE 67 M, 12 KNOB
48 BILER, 300 PASSAGERER
BYGGEGÅR 1972

FÆRGEFØRT SIDEN 1866

Pris: 10

LANGELANDS FRIMÆRKEKLUB

Sæsonen 1998-99

Langelands Junior Frimærkeklub

REVISIONSFIRMAET HARTVIG & AALUND

REGISTREREDE REVISORER FFR
REGISTRERET REVISIONSANPARTSSELSKAB
Nørrebro 55 · 5900 Rudkøbing · Tlf. 62 51 16 76

Indehavere:
Registrerede Revisorer FFR
Hans Chr. Hartvig
Michael Aalund

Møllergade 14 · Svendborg
Tlf. 62 21 21 42

Torvet 11 · Rudkøbing
Tlf. 62 51 12 37

Susanne og Per Michael Larsen

Langelands Frimærkeklub

Mødeprogram for sæsonen 1998-99

Klubbens 50-års jubilæum fejres i år i forbindelse med Frimærkets Dag med en stor udstilling på Rudkøbing Skole. Medlemmer fra klubber på Fyn og et par fra øst for storebæltsbroen har været flinke til at anmelde eksponater og vi har også nogle selv, vi vil prøve at få bedømt. I lighed med udstillingen ved vores 40-års jubilæum får vi 150 rammesider til rådighed. Se iverdigt programmet på side 24-25.

Seniorholdets møder er på Rudkøbing Kommuneskole, Kastanievej 26 i klasse nr. 10 kl. 19.30, når andet ikke er nævnt.

Dagholdet i Borgerhuset er hver tirsdag fra kl. 9.30-11.30 fra 8. september.

Program for Langelands Junior Frimærkeklub på side 7.

1998

- 7. september : Velkomst og orientering om 50-års jubilæum/Frimærkets Dag
- 11. september : Kl. 15 fodboldkampe mellem lilleputhold fra hele øen
I Aulaen klargøring af rammer til udstilling og borde til stande m.v.
- 12. september : Kl. 8 opsætning af samlinger og fordeling af materiale i stande m.v.
Kl. 10 udstillingen åbner
Kl. 13 finalekampe mellem fodboldhold, derefter udlevering af præmier
Kl. 16 udstillingen lukker. Nattevagter tager over
- 13. september : Kl. 8 Hjørnecaféen åbner
Kl. 10 udstillingen åbner
Kl. 13.30 AUKTION
Kl. 15 udlevering af præmier m.v.
Kl. 16 udstillingen lukker
- 20. september : Besøg hos Svendborgklubben til Frimærkets Dag
- 28. september : Debat og resultater fra Frimærkets Dag
- 5. oktober : Dias - Tema eller ÅBEN KLASSE?
- 26. oktober : Fremvisning af samling
- 9. november : Dias
- 23. november : Besøg på Byarkivet
- 7. december : Julestue - afslutning

Fortsættes side 4

Fynske værdier for dig og dine...

Amtssparekassen

Fyns største
selvstændige bank

Fyn

...UHM VI HAR DE STØRSTE VAFLER

Gammeldaws
hjemmebagte vafler
75 forskellige slags slik
Sodavand og chips
Softice

VAFFELHUSET

Michael Nielsen · Østergade 12

Tlf. 62 51 32 33

1999

11. januar	: Klubauktion, ny PostDanmark kilovare
25. januar	: Frits samling om tyske zoner (Mads)
8. februar	: Dias
22. februar	: Dias
8. marts	: Foredrag
22. marts	: Generalforsamling

NB! Ændringer i rækkefølgen forbeholdes.

Stregetegning til stempel udført af Ove Witt.

Køb ind i ...

CENTRUM-KIOSKEN

Torvet . Østergade 1 . 5900 Rudkøbing . Tlf. 62 51 17 02

Vejrprofeterne mente i starten af året, at sommeren igen skulle blive varm og fin i lighed med sidste år. Det startede godt nok med regn i januar og det hjalp, oven på sidste års tørke, men de fleste har vist på fornemmelsen at det har regnet lige siden, så der er ingen, der har fået hedeslag denne sommer. Med mindre de har været i Grækenland.

På byttedagen var vejret lidt blandet, og da Ringe juniorklub havde valgt samme dag 5. oktober til byttedag, var de to ting måske skyld i, at besøget var lidt mere tamt end sædvanligt. Dagen forløb ellers tilfredsstillende, vi havde besøg af en handler fra Herning, der solgte gamle postkort og breve. Erik fra Nyborg fik forfald, men Mogens Christensen, der nu er flyttet til Humble kom istedet. Der var pænt salg hos klubbens stand og ved miniauktionen skiftede albums, fdc-ere, kort, kuverter og rodekasser hurtigt ejere. Vi havde besøg af møntklubben og fossilsamlerne fra sydfyn og Erik Christoffersen sleb smykkesten.

Efter aftale med forbundet kunne vi tilbyde nye medlemmer, at de kunne blive medlemmer til halv pris for 1998, da vi er den klub i landet, der kører med det laveste kontingent ville det sige 90 kr. for hele året og vi blev tre flere denne dag, så vi kom op på 45 i seniorklubben, hvilket p.t. er det største tal i fynsområdet uden for Odense.

Annoncerne i klubbladet giver lidt overskud til dækning af diverse udgifter og vi får ikke tilskud fra det offentlige, bortset fra, at vi låner lokaler på skolerne.

Sæsonens møder i klubben var godt varieret:

Tre gode samlinger blev vist frem, Martinus fortalte om Norge, Mads om England og Buhelt om Tyskland. Vi var to gange på Byarkivet, første gang så vi Mollerups Færøsamling og næste gang viste jeg dias og overhead og fortalte om en tur til Indonesien. Der var fire aftener med lysbilleder, udelukkende med Åben Klasse, et nyt koncept, der vil få stor udbredelse, vi havde en lille klubauktion over kilovarer, og julestuen med hygge og fine gevinster til bankospillet er meget populær. I slotsmøllen i Tranekær var jeg de sædvanlige tre lørdag/søndage omkring advent. På dagholdet i Borgerhuset går det fint, vi har været 12-14 personer flere gange og interessen for emnerne, vi befatter os med er stor. Hos juniorerne er der to-tre drenge, der har arbejdet hårdt med at sætte deres samlinger på plancher, så det skulle gerne resultere i at de viser det frem på vores 50-års dag/Frimærkets Dag i september.

På generalforsamlingen den 30. marts var der genvalg af Andreas, Carlo og Buhelt, og revisoren hedder stadig Sv. Aage Nissen. Kasseregens regnskab blev godkendt, mens dubletcirkulationen endnu ikke er slut, så her kommer regnskabet til syne senere. Formanden påtager sig at repræsentere klubben ved forbundets repræsentantskabsmøde i oktober.

Under sidste punkt på dagsordenen gav formanden et resumé af sin kamp for at få gennemført Frimærkets Dag i 1998.

Se også indslag fra generalforsamlingen, side 27.

Kaj Nielsen

Herrehuset

Bystreðet 1 · Rudkøbing · Tlf. 62 51 14 32

- Kontorartikler • Kontormaskiner
- Kontormøbler

BRANDTS
KONTORFORSYNING ApS

Østergade 33 · 5900 Rudkøbing · 62 51 15 75
Telefax 62 51 25 70 · Giro 6 48 39 84

IMERCO

Kaalund Isenkram

Østergade 35, 5900 Rudkøbing
Telefon 62 51 10 20

Gine

Østergade 9 · Rudkøbing · Tlf. 62 51 12 28

**1. kl.s råvarer - Omhyggelig
tilberedning - Tophyggejne**

drop inn

Østergade 29
Rudkøbing
Tlf. 62 51 42 20

Grill & Café

**WARMINGS
RADIO**

Østergade 4. 5900 Rudkøbing. Tlf. 62 51 15 67

- din lokale radioforhandler

Langelands Junior Frimærkeklub

I løbet af sæsonen der gik gjorde medlemmerne i juniorklubben en stor indsats for at færdiggøre deres plancher, så de kunne komme med på vores store udstilling her midt i september. Arbejdet med at sætte en motivsamling op er ikke noget, der sker på et øjeblik, og når de så skal tekstes, er det ikke alle der har adgang til en computer, som ellers er et must i vore dage. Hvor om alting er, så blev resultatet udmærket for de, der kom til møderne hver gang.

I forbindelse med Langelands Frimærkeklubs 50-års jubilæum har vi også fået tilkæmpet os Frimærkets Dag, og det betyder, at vi får lavet en særkuvert, og vores eget stempel, der kun bliver brugt ved den ene lejlighed.

For ti år siden, da vi havde 40-års jubilæum, fik vi også fremstillet en særkuvert og desuden et grønt foldekort med en mølle på, og da der også var udgivet et nyt frimærke med en mølle, var der mange der købte de to ting. Denne gang har vi både kuvert og foldekort, som har en færgesom motiv, men stemplet er med tre nye møller, som vi ser alle vegne ude i landskabet.

Jubilæumshæftet er dobbelt så tykt som årshæfterne plejer at være, det er ikke fordi der

er flere annoncer i, men der er gode artikler, som er skrevet af seniormedlemmerne, bl.a. om søfart før og nu, så det bliver faktisk lokalhistorie.

På alle tre ting, jeg her har nævnt er der numre, fordi vi trækker lod om gode gevinster på det vi har solgt, 50 gevinster af alt muligt, som er foræret til klubben eller vi har købt. Fredag og lørdag i forbindelse med jubilæet er der fodboldkampe mellem lilleputhold fra hele øen, der kommer 70-80 drenge fra 7 hold, og alle får udleveret en t-shirt med frimærke på og vinderholdet en god fodbold.

Vi har også sat en tegnekonkurrence igang, tegneark udleveres på postkontorer og biblioteker, og skal afleveres på postkontorerne igen, så vi kan vælge de 15 bedste som får en t-shirt eller hovedgevinsten, som er en Sony-Walkman som er sponsoreret af Expert, Rudkøbing.

Vi starter sæsonen den 7. september på Tullebølle skole kl. 14. Vi har før ændret på dag og tid, fordi det nye skoleår har andre tider end det gamle, så det vil måske blive anderledes igen. Jeg håber at få nye medlemmer igen i år.

Venlig hilsen Kaj Nielsen

Specialværkstedet
for auto- og
skibselektro

MOBILTELEFONER
BATTERIDEPOT
OMBYTNINGSSLAGER

Tofte-Jensen 62 51 27 55
Elektro MJØLBYVEJ 2
5900 RUDKØBING

Mjølbyvej 2, 5900 Rudkøbing

62 51 27 55

malas HANS
LARSEN
Rudkøbing

Østergade 42 · 5900 Rudkøbing · Tlf. 62 51 27 76

STATENE MURERFORRETNING

Alt murerarbejde udføres
samt jord-, kloak- og drænarbejde

62 51 42 04 62 51 13 70

Biltelefon: 30 26 46 77

Biltelefon: 30 69 02 04

MALERENS LAGERSALG

v. malermester Jørgen Olesen

Ellehaven 1 · 5900 Rudkøbing
Tlf. 62 51 33 63 · Fax 62 51 33 36
Mobil 21 27 59 95

Indsæt Deres opsparing inden månedens udgang

I Unibanks Gevinstopsparring får
De chancen igen og igen. Uden at
det koster Dem en krone.

Og De kan frit hæve og indsætte.
Så De bestemmer selv, hvor længe
De vil være med.

Den eneste forudsætning for at
deltage i udtækningserne er, at De
har mindst 5000 kr. på kontoen i
hele måneden.

Kom ind og aftal,
hvor meget De vil
spare op på
Gevinst-
opsparing

Unibank

BAY SKO

5900 Rudkøbing · Tlf. 62 51 11 22

EURO SKO

Guldsmid Leif Nyborg

Østergade 42 5900 Rudkøbing Telf. 62 51 10 73

Peter Rasmussen - Rudkøbings glemte geni

Storm P. har engang sagt: "Langeland kan kun ligge som den gør, lå den anderledes, ville den ligge i vejen". I umindelige tider har det været nødvendigt at sejle for at komme hertil, de eneste der har kunnet gå i et større antal, var nogle svenske krigere, der gik over isen, fordi de skulle skynde sig over at belejre København.

I sidste århundrede var Danmark i krig 4-5 gange, og det hedder sig, at under krige sker de fleste opfindelser. I Rudkøbing kom der et par apotekersønner til verden, Hans Christian blev født i 1777 og lillebror Anders et år efter. H.C. Ørsted blev fysiker og - trods modstand - professor i fysik ved Københavns Universitet i 1806. I 1820 opdagede han elektromagnetis-

men, og fremstillede som den første i 1824 aluminium. 1829 oprettedes på hans opfordring Polyteknisk Lærestalt, og han blev dens første direktør. Anders Sandøe Ørsted blev jurist og politiker, var 1842-48 geheimestatsminister, 1848-49 medlem af den grundlovgivende forsamling, 1850-53 medlem af landsting og 1853-54 konseilspræsident. Han har lagt grunden til dansk retsvidenskab.

Mads Lange blev født i 1807, hans far var købmand i Rudkøbing og hans mor var datter af en anset og dygtig købmand, hvis anden datter blev stammoder til en omfattende gren af den kendte langelandsslægt Bay. I Mads Langes hjem var der 10 børn, 9 drenge og 1 pige og da der var vanskelige tider i begyn-

Anders Sandøe Ørsted

Hans Christian Ørsted

Din TØJMAND

Østergade 40 · Rudkøbing · Tlf. 62 51 10 14

Østergade 11

ÅBNINGSTIDER

Mandag-torsdag: 11.00-22.00

Fredag-lørdag: 11.00-24.00

Søndag: 12.00-22.00

Helligdag: 14.00-22.00

UDBRINGNINGSTIDER

Alle dage: 11.00-22.00

NÅR DU RINGER, SÅ ER VI DER

Thi My Le Nguyen
Nørrebro 151 · Rudkøbing
Tlf. 62 51 19 45
Fax 62 51 58 08

delsen af århundredet, var det naturligt at drengene stod til søs, når de var store nok. Allerede som 17-årig blev Mads forhyret på et skib, der gik til Ostindien, men først måtte han love sin kusine, Ida Bay, at han om føje år ville vende tilbage som kaptajn, så de kunne sætte bo og blive gift.

Det gjorde han i 1833, men giftermål blev det ikke til, derimod tog hans tre yngste brødre med til Bali, hvor der blev opført et faktori og en handelsstation, og Mads Lange opnåede at skabe en stor handelsflåde, der fragtede varer fra Bali til Singapore, Hongkong og Kanton og gods med hjem til Bali.

Ingen af brødrene kom nogensinde til Danmark igen, og Mads Lange døde i 1856. Han efterlod sig dog familie, idet han fik børn først med en indfødt, uofficiel hustru, der var balineser og derefter med en kinesisk kvinde. Det siges, at der i telefonbogen for Singapore er en halv side med efternavnet Lange.

På samme tid som de tre her nævnte personer levede endnu en mand, der var vellidt af alle og var god ven med brødrene Ørsted. Hvis hans opfindelser alle var blevet anerkendt og sat i værk, havde meget været anderledes både før og nu i Danmark.

Ham kan vi godt være bekendt at fremhæve: Fem minutter i otte på Danmarks Radio's prg. 1 kan man alle hverdage høre udsendelsen "Danmark kort", hvor der fortælles mange

gode småhistorier om alle mulige emner. Boye Marstal fortalte i vinterens løb om Danmarks "Edison", Rudkøbings Peter Rasmussen mølleriejer, klaverstemmer, jurist, opfinder af bl.a. vendeplow, høstmaskine, hørberedningsmaskine, sættemaskine, skibsskruen og først og fremmest allerede i 1834 "tromlegeværet", der blev rost og prøveskudt af to prinsgemaler, der senere blev til kong Chr. 8 og Fr. 7., den første døde i 1848 og den sidste

i 1863 og geværet blev ikke sat i produktion, (på grund af dumme politikere, så vi kunne have forsvaret os i 1864 med et, der kunne skyde 100 skud i minuttet i mod-sætning til forladerne, der blev anvendt ved Dybbøl).

Her følger beretningen om hans liv fortalt af ham selv og hans samtidige:

"Af mine forældres 10 børn var jeg det ældste levende. Min afdøde fader havde som dreng

følt stor lyst til at dreje, hugge, snitte, file, støbe o.s.v. Han beskæftigede sig meget med at istandsætte spinderokke, bore og skjæfte bøsser, samt med at indskyde dem. Hans moder havde, medens han var en lille dreng, i nogle år holdt huus for en gammel bådfører ved navn Rasmus Spinder, som boede ved Helletofte Strand i Bødstrup sogn, hvilket i forbindelse med den omstændighed, at han alt som ungt menneske kunde afhjælpe mangler ved fruentimmernes spinderokke, på de steder hvor han tjente, gav anledning til, at man

Mads Lange

Langeland

v/ Niels Jørgen Thorsen
Ejendomsmæglerfirma

Østergade 13
5900 Rudkøbing
Tlf. 6251 3710
Fax 6251 3720

Restaurant
dýbendal

62 51 25 15

Torvet 9, 5900 Rudkøbing

Østergade 31, Rudkøbing. Tlf. 62 51 41 11, fax 62 51 47 11

**Prøv et af vore grovbrød
Friskbagt hver dag**

Antikviteter

Gamle
postkort
og
breve

Østergade 16 · 5900 Rudkøbing

Efes Pizzeria & Restaurant

Østergade 5 · Rudkøbing

Tlf. 62 51 22 23

kaldte ham "Rasmus Spinder" istedet for Rasmus Jensen, hans rette navn hvorover han ofte yttrede vrede. Den nævnte lyst og håndfærdighed blev ham til stor skade i tidens løb, idet han derved forsømte sit agerbrug. Han måtte afstå en god fæstegård i Stoense, under Nedergårds gods, som han havde modtaget efter min moders fader, Christen Nielsen. Han var forresten, som enhver der kjendte ham veed, en sære tjenstvillig og brav mand, kun var han ikke kommen på sin rette hylde, som det i ordsproget hedder."

Peter havde arvet de samme evner og lyster, mens arbejdet med at passe heste, pløje, slå græs, høste korn og andet arbejde hjemme på gården ikke havde den store interesse. Han var så glad for at gå i skole og læse, skrive og regne, at han tit sneg sig bort til sognets eneste skole i Snøde by, hvor degnen, hr. Myhre tog sig af ham og anbefalede ham til sognepræsten og senere til godsforvalter Kastrup på Nedergård, der blev hans velgører i seks år. I starten måtte han hjælpe til i møllen i Svaløbølle, men efter tre år kom han til birkedommer Wadsted i Lejbølle for at blive kendt med juridiske forretninger.

Under krigen i 1808 måtte han følge løjtnant Kastrup i lejren ved Spodsbjerg, hvor han bl.a. førte kompagniets regnskab. Efter et 1/2 år fik han opholdssted på Nedergård, hvor han førte opsigst med gården, mens hans principal lå ved landeværns-compagniet ved Hou, hvor løjtnant Kastrup havde en "ataque" med englænderne.

Den 1. maj 1811 blev Peter Rasmussen ansat som fuldmægtig hos den gamle mand, byherreds- og birkeskriver samt branddirecteur Copmann i Rudkøbing, i en alder af kun 19 1/2 år. Hans gamle ven Th. Boesgaard fik i

stedet hans job som skriver hos Kastrup. Hos Copmann havde Peter det godt et årstid, til han måtte møde på session på amtshuset. Han havde da fået styr på brandvæsenets regnskab og de nye brandprotokollers ordning, "der alle vare komne i stor forvirring". Under hans korte fravær fik den gamle mand et chok og døde kort efter.

Ved Copmanns død blev Peter Rasmussen beskikket til at ordne hans embedsprotokoller og dokumenter, og blev samtidig konstitueret som birkeskriver i vacancen. Efter et års tid blev embedet besat af cancelliråd Johan Mathias Thomsen mens Peter "forblev hos ham som fuldmægtig de næste to år".

"I foråret 1814 tog jeg i selskab med min ven Th. Boesgaard af Skrøbeløv til Kjøbenhavn, hvor vi begge vilde forberede os til dansk juridisk examen, den vi efter et års stadig flid underkastede os, og erholdt bedste karakter. Vi læste stadig hver dag fra kl. 6 om morgenen til kl. 2, og undertiden 3 á 4 timer hver nat. Jeg gik også i de sidste tre måneder daglig nogle timer på en landsoverretsprocurators contoír, deels for at tjene lidt, deels for at erhverve praktisk kundskab i sagfører-forretninger".

Peter Rasmussen havde oprindelig ønsket at rejse til Vestindien og havde igennem bekendte fået kontakt med en kaptajn, der ville tage ham med, men da skibet skulle afgå til nytår og hans eksamen først forelå i april måtte han opgive sin plan.

I løbet af vinteren fik han tilbudt en godsforvalterstilling på Espebøge ved Korsør, det tilhørte grev Otto Moltke. Her startede han til maj 1815, og det viste sig, at hans formand blev Rasmus Hansen fra Longelse Bondegård. Under opholdet i Espe blev Peter Rasmussen

SALON TUT
 Dame- og herrefrisør
 Østergade 63
 Rudkøbing
 Tlf. 62 51 56 66

Murermester
Jens Heide
 Nørrebro 188 · Rudkøbing
 Tlf. 62 51 32 82

62 51 33 80
 Østergade 27
 Rudkøbing

Nærbutikken
 Ørstedsgade 14, 5900 Rudkøbing
 Tlf. 62 51 15 55

LANGELANDS BYGGEMARKED
 Schnohrsvej 40 · Tlf. 62 51 11 45

Kaj & Andrea
 Østergade 23 · Rudkøbing
 Tlf. 62 51 55 70
 Smart tøj fra 0-16 år

**Tilbehør til mønter og
 frimærker fås hos**

Sydøfyns Antikvar Boghandel
 v/ FINN FROST
 VESTERGADE 70 · 5700 SVENBORG
 TLF. 62 21 49 98

involveret i flere retssager, som regel som forsvarer for enker, der skulle afvikle gælden i boet efter mandens død. Han klarede opgaverne så godt, at han den 5. maj 1818 fik bevilling som sagfører på prøve i Sorø amt og fra 7. juli 1820 som procurator i Sjællands Stift, og det blev året efter udvidet til også at gælde for Fyens Stift.

Hos procurator Bruel i Skelskør traf han "tven- de ugifte svigerinder, af hvilke den ene var forlovet med hans broder, med den anden blev jeg forlovet og senere gift den 13. april 1921".

Sammen med sin ven Th. Boesgaard købte de i løbet af vinteren Hine Mølle nr. 1, til overtagelse den 1. maj 1821 for 3.500 Rd., for P. Rasmussens vedkommende blev det ved hjælp af sin kones medgift. "Møllen, jeg havde været med at købe, var i yderst forfalden stand. Af bygninger var der kun et stort, men meget forfaldent stuehuus, ingen jord- eller haveplads. Der måtte strax gjøres store bekostninger på mølle og huus, indkjøb af jord omkring møllen, indretning af have og gårdsplads, samt flere nye bygninger, besætning og inventarium, meubler og sengeklæder m.v., som medtog min kones arv og noget mere.

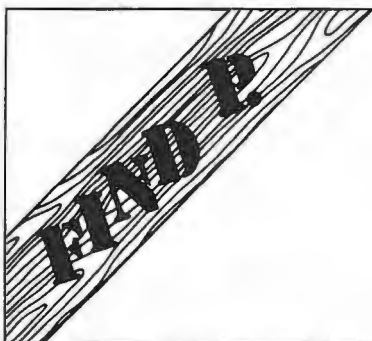
I året 1824 udkjøbte jeg procurator Boesgaard, og gav ham for sin andeel i møllen 1000 Rd. samt overtog den fælles gjeld. Møllenæringen blev, efter at møllen var sat i god stand snart meget betydeligt udvidet ved min dygtige mestersvend Carl Knudsens flid og påpasselighed. Den afgav i bruttoindtægt i de første 10 år fra 1800 til 2400 Rd. årlig, foruden alt hvad der gik med i huusholdningen. Jeg havde i den tid i 6 år forpagtet bymøllen, hvorved jeg også tjente nogle hundrede Rd. årlig, skjønt jeg måtte lade udføre reparationer på den store nye, men slet udførte mølle-

bygning. Den var afbrændt i 1817, assurancen var 35.000 Rd., men havde kostet mere at opføre påny, og var først bleven færdig og kommen igang i 1820. Dengang jeg modtog møllen var der næsten ingen søgning til den. Foruden min fortjeneste ved mølleriet tjente jeg også noget som sagfører."

Peter Rasmussen remser op hvad han har tilkøbt af jord, købt af besætning og vogne m.v. og sat hegn op med over 1000 læs sten, hvilket tilsammen havde kostet indbefattet købesum 26.000 Rd.

"Kort tid før jeg forlod Espe yttrede greven for mig, at general grev Fred. Ahlefeldt-Laurvigens til Grevskabet Langeland skulde sættes under administration, og at det var påtænkt, at daværende kammerherre Løvenskjold og jeg skulle beskikkes til administrationscommissairer. Jeg takkede og svarede, at jeg ansaae en sådan beskikkelse særdeles ærefuld og fordelagtig for mig, men jeg måtte antage, at Generalen vilde søge at få cancelliråd, by- og herredsfoged Herholdt i Rudkjøbing udnævnt i mit sted, hvilket og skete.

Imidlertid blev kammerherre Løvenskjold et års tid derefter ansat som deputeret i cancelliet, og jeg blev på hans vegne og ansvar constitueret til at fungere i administrations-commissionen. Jeg modtog en årlig gage på 400 Rd., som Løvenskjold måtte betale. Da han afgik ved døden i 1825, blev amtmand Sporon udnævnt som første medlem af commissionen, og da han ønskede at deltage i alle commissionens møder i Tranekjær, så blev jeg antaget som procurator for grevskabet, hvilket gav anledning til forfærdelige arbejder for mig. Jeg måtte i mindre end tre år udføre 300 processer imod grevskabets beboere og andre, der imidlertid vandtes fra min side,

FIND PEDERSEN

Alt tømrer-, snedker- og glas-
arbejde udføres

62 51 25 39

TOTAL ISOLERING UDFØRES

Murermester - Entreprenør
ERIK SKOU

Hinestien 1 - Tlf. 62 51 11 55

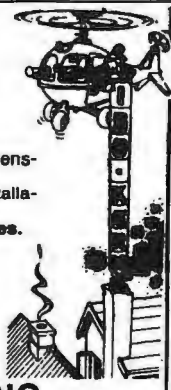
Alfred Nielsen A/S
TRÆLAST OG BYGGEMARKED

BELLEVUE 1-3 · 5600 RUDKØBING · TELEFON 62 51 10 48 · TELEFAX 62 51 17 48

* 62 51 10 45

Trænger Deres hus til en skorstens-
isolering/ny skorsten?
Deres registrerede ISO-KÆRN installa-
tør garanterer for godt arbejde!
Alt murer- og kloakarbejde udføres.

RUDKØBING MURERFORRETNING BERNHARD KLÆSØE

TLF. 62 51 58 69

Hør om de mange fordele hos
registreret ISO-KÆRN monter

H.&M. LARSEN
TØMRER & SNEDKER

Schnohrsvej 47 · Rudkøbing

Tlf. 62 51 26 05

centraltrykkeriet

Havnegade 18 · 5900 Rudkøbing

Tlf. 62 51 12 08

både for overretten og underdomstolene, med al haneur. En anden sag angik den såkaldte fabriksbygning i Tranekjær. En hr. von Thinen af Holsteen havde 24.000 Rd. til gode hos Generalen, som denne ikke var i stand til at betale. Sagen blev procederet for retten, hvor udfaldet blev, at von Thinen kun fik ret til at lade bygningerne nedrive og bortføre materialerne. Men dette convenede ham ikke, og da han ikke kunne få ret til at benytte fabrikken, hvor den stod, så overdrog han det hele til sidstafdøde lehns greve imod en capital af 2400 Rd.

Dette fabrikanlæg var oprettet 1814, for deri at producere sukker af runkelroer, men da dette formål ikke vilde lykkes, så blev fabrikken anvendt til at producere kornbrændevin. Det hele anlæg havde kostet at oprette 114.000 Rd.

Generalen døde i 1832, men skiftet efter ham stod på i 10 år, på grund af hans overordentlige gjæld og deraf opståede conflicter. Gjælden udgjorde mindst 1.400.000 Rd., indbefattet de store summer som han skyldte på lehnet og stamhuset, der udgjorde mindst 900.000 Rd., men af de øvrige 4-500.000 Rd. var der kun dækning for et beløb af 40.000 Rd. og dette beløb vandt jeg til den grevelig Ahlefeldt-Laurvigske Gjælds Afgjørelseskasse".

Den nye lehns greve rådførte sig med P. Rasmussen om hvordan han skulle få et lån på 6000 Rd., som han skyldte til et bo i Faaborg, og fik det svar, at han selv godt vidste, hvor slet det grevelige navn stod på Langeland, og rådede ham til straks at overtage grevskabet, da der så var resourser nok til lånets betaling. Efter mange betæneligheder lod greven sig overtale, og planen lykkedes så godt at "hr. lehns greven gik bestandig frem og erhvervede

sig flere hundrede tusinde rigsdaler capital og andet mere, som ved hans død i mai 1856 kom børnene tilgode".

"Hvor mange sager, både offentlige og private, jeg har udført i hele min sagførerstand, 36 år, veed jeg ikke, men alene grevskabet Langelands sager udgjorde 6 á 800 i alle de år, jeg var dets sagfører, nemlig fra 1825 til 1855. Havde jeg fået en ordentlig betaling for alle de private sager, som jeg vandt, da vilde jeg have været en rig mand, istedet for at jeg neppe har havt det tørre brød af den fortjeneste. Når man tænker sig, at jeg kun fik 300 Rd., 6 favne brænde og noget tørveskjær årlig for grevskabets sager i 30 år - hvorimod jeg måtte udføre alle de vidtløftige rejser for egen regning - som udgjør over ialt 10.000 Rd. hvilket ikke er mere end der ofte er bleven betalt til andre for enkelte sager, og jeg dog har gennemført flere sager af overordentlig værdi for godserne, en enkelt angik endog hele grevskabets existens, til andre tider enkelte af godserne eller de gamle alodialer, alle disse store sager drev jeg igennem til min principals fordeel. Dog må jeg bemærke, at min løn som sagfører var bestemt i den første administrations-commissions tid i 1825, dog med løfte om yderligere tilskud, når sagerne fik et godt udfald, og at jeg, efter at sl. Greven havde overtaget grevskabet, aldrig har talt med ham om min løn eller pension da jeg aftrådte i 1855, thi jeg var for stolt til at tilbetle mig noget". "Jeg har havt 11 børn. hvoraf 3 ere døde; men af andres har jeg måtte antage mig 6 á 7 stykker. Mine sønner har jeg ikke af mangel på formue, kunnet få anbragt ved studeringer, hvortil de vistnok have havt gaver." Peter Rasmussen fortæller om sin store familie, men fortsætter så: "Jeg går nu over til en

Scandlines

Sydfynske

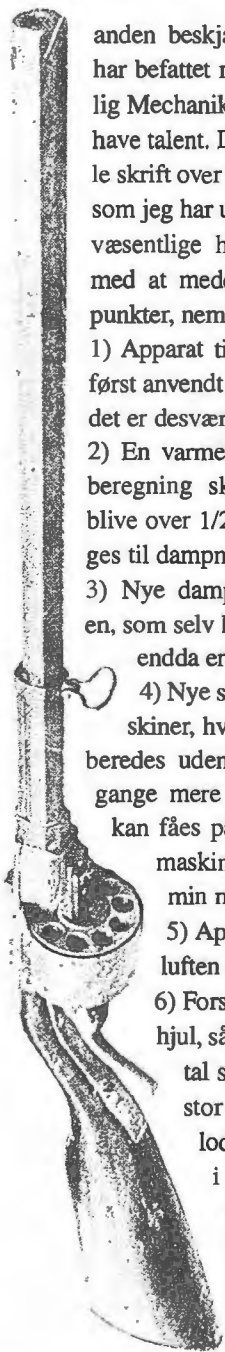
Bestilling og oplysninger:

Bojden Fynshavn:	3315 1515
Spodsbjerg:	6250 1022
Tårs:	5393 1323

ALUSTÅL A/S
 Schnorsvej 44
 DK-5900 Rudkøbing
 Tel. +45 6251 2603

anden beskæftigelse, hvormed jeg har befattet mig i ledige timer nemlig Mechaniken, hvoraf jeg troede at have talent. Da jeg har udgivet et lille skrift over de vigtigste gjenstande, som jeg har ud-tænkt, så vil jeg i det væsentlige her lade det være nok med at meddele uddrag af enkelte punkter, nemlig:

1) Apparat til at opvarme værelser, først anvendt i Rudkjøbing Raadhus; det er desværre senere nedlagt.

2) En varmeluftmaskine. Efter min beregning skulle brændselen ikke blive over $1/20$ del af, hvad der bruges til dampmaskinen.

3) Nye dampkjedler, iblandt andre en, som selv kan indtage sit vand, og endda er kjedlen uden pumper.

4) Nye sorter hørberedningsmaskiner, hvorved hørren skulle tilberedes uden skjætning, og fåes 6 gange mere hør af strået, end der kan fåes på gammel måde. Disse maskiner har været prøvede i min mølle herved byen.

5) Apparat til at sejle såvel i luften som i og under vandet.

6) Forskellige nye slags vindhjul, såvel til at løbe i horizontal som vertical retning. En stor horizontal vindmølle lod jeg udføre og anvende i flere år til barkmaling og hørbrydning m.v.

7) Et tragtformig apparat til at hæve vand i stor mængde.

8) Et apparat til knu-

usning af oliefrø, hvorved stor kraft kunne spares.

9) En ny slags klædevalke.

10) Nye gange til uhre med eensformig impulsjon m.v., og endog flere måder til at konstruere nye uhre på.

11) En ny slags skydegeværer. Ved offentlige prøver har jeg bevist at kunne skyde omtrent 50 skarpe skud i eet minut. Geværene ere udførte på 12 á 14 forskellige måder og af kongelige bøssemagere såvel på min bopæl, dengang Hine mølle som i København. Såvel den kongelige marine som landetaten erholdt i 1843-46 flere af den slags geværer, hvormed blev anstillede vidtløftige prøveskydninger, til commisionernes største tilfredshed. Der blev derved skudt vistnok over 10.000 skarpe skud, og hos mig selv ligeså mange, ialt 20.000 skud. Det første slags gevær opfandt jeg i 1828, men vedblev at tænke på forbedringer ved denne opfindelse indtil 1846. I det hele har opfindelsen kostet ialt 4000 Rd. Søetaten har skænket mig 2000 Rd. i erstatning, resten skulle jeg have, når landetaten blev enig om hvad den ville tilstå mig; men jeg erholdt aldrig noget fra den kant. Kong Christian den ottende har to gange som prinsgemal været på min bopæl for at bese de mange ting, som jeg havde udført, og var altid høist nådig imod mig. Da jeg i 1845 var hos ham som konge for at aflægge min tak for de mig af søetaten tilståede 2000 Rd. lovede han mig en sådan belønning, at jeg derved kunne få mit hørværk, som han godt kjendte, udført; men desværre, kongen døde før dette kunne realiseres. Også vor nuværende konge, Frederik den syvende var som prinds-gouvernør 2 gange på min bopæl, Hine mølle, for at se mine indretninger; sidste gang

Gabotherm®

ISOLERET RØR-PANEL

-gør synlige rør usynlige!

- ✓ ingen synlige rør
- ✓ minimalt varmetab
- ✓ ingen ophugning
- ✓ minimalt byggerod
- ✓ tidløst design
- ✓ vedligeholdelsesfri
- ✓ nem installation
- ✓ optimal løsning

Kierulff a/s

VVS-kvalitet fra Langeland

Tlf. 62 50 11 50

- store og små selskaber
samt værelser
Ring for uforpligtende tilbud

Bygaden 91 · Tullebølle

Tlf. 62 50 13 25

TULLEBØLLE KRO

Jeg vil gerne her udtrykke min tak til annoncører og sponsorer, uden den håndsækning havde det ikke været muligt at gennemføre vort 50-års jubilæum ved Frimærkets Dag 1998.

Venlig hilsen Kaj Nielsen

skjød jeg for ham til skive 66 skud, og viiste tillige, at kunne lægge cylindrerne i en spand vand, samt efter en tids forløb tage dem op og afskyde dem alle øjeblikkelig, hvilket forbavsede både ham og alle tilstedeværende. Også denne konge lovede dengang at virke til en passende erstatning for mig, men endnu har han ikke indløst sit løfte.

12) Kanoner af alle størrelser, såvel til bagladning som med rifler og til at skyde med spidskugler, hvormed der kunne skydes 3 gange så langt, som med almindelige kanoner. Denne opfindelse havde jeg længe påtænkt, men først fået aftegnet og beskrevet i 1851 efter at jeg af soldater fra krigen havde hørt, at vore kanoner altid måtte trækkes tilbage for fjendens spidskuglegeværer. Jeg indsendte i efteråret 1851 tegninger til begge krigsministre, men erholdt aldrig noget svar. Da jeg fattede de nævnte ideer om nye kanoner havde jeg aldrig hørt omtale af en sådan opfindelse udenlands, men i slutningen af 1851 læste jeg i en dansk avis, at man i Woolvik i England var i færd med at prøve sådanne kanoner. Dette er kun en liden deel af mine opfindelser, som udgjør i det hele over 100, men det må være nok her at anføre dette lille antal for at de kan give et begreb om min lyst og evne i den retning." Digterpræsten St. St. Blicher skrev 1843 rejsebrevsserien "Min Øreise" i Randers Amts Avis og fortalte under overskriften RASMUSSEN:

"Fra Storebelt mellem Thorseng og Lange-land seer man over Rudkjøbing to veirmøller tæt ved hinanden og mellem dem en bygning, som har lighed med en rundkirke. Hvad har den at betyde? Det er den rasmussenske hørberedning, den er værd at see- at eftergjøre, han har fået en offentlig belønning for sam-

me opfindelse, der måske er så meget værd, som en af de mange valser har kostet ham. Præmier må være smålige. At opfinderen er bondefødt, er også en omstændighed. Ved sådan lejlighed spørges ikke "hvad?" men "hvem?" At han har seet sig nødt til at sælge det dampmaskineri, der nødvendigvis udfordredes til værkets kraftige drivt, er et af de små eksempler på statseconomien - de store taler vi ikke om - gud bevare min mund!

Men der er endnu eet, jeg vil tale om, råbe om, så højt jeg kan! Denne samme langelænder har derfremfor udfundet et "locostativ", der vil realisere Kants og andre menneskevenlige philosophers idee: den evige fred.

Det er en bøsse, med hvilken man, uden at lade, skyder lige så mange kugler ud, som der er sekunder i minutet. Tusinde mand kan inden fem minutter tilintetgjøre hundredtusinde indbrydende fjender. Det er et defensivt våben, af den beskaffenhed, at det stopper alt offensivt. Ethvert angreb vil aldeles mislykkes. Opfinderen har foreviist bøszen på be-hørige steder, og har viist dens forbausende virkninger, uden at heraf er taget behørig notits. Han er af en englænder, der havde fået snu om opfindelsen forgjæves budt tusinder for hemmeligheden, men den ædle almeenfredsstifter, som herover næsten har ganske tilsat sin ikke ubetydelige formue, er for god en dannemand til at sælge en udlænding, hvad der tilhører fædrelandet - men han er dansk, derfor er det vel, han hverken påskønnes eller belønnes. Er der da ingen, der vil gjøre dette? Skulle vi ikke have så mange dansksindede mænd, som ville slå sig sammen og hævde vor nutid og fremtid en ære - en herlighed som et udland siden kunne tilegne sig? Blot een sommers Tivolibilletter! Men snart-strax, ellers bliver

det rimeligviis bagefter. Pressens opfindelse var en åndelig med-delelse, Dampskibsfarten var et dito befordringsmiddel. Hos Guttenberg og Fulton skal ståe med uudslettelig lapi-darskrift: Rasmussen."

Efter danskernes sejr i 1. slesvigske krig 1848-50 har nogle politikere ment, at tyskerne skal vi nok klare en anden gang, men da Preussen-Østrig gik mod de danske styrker i 1864 med de nye tyske tændnålsgeværer, mens de danske soldater måtte bruge gammeldags for-ladere, havde situationen set anderledes ud, hvis Peter Rasmussens geværer og kanoner havde forsvaret landet.

Bureaukrati hos politikere, militær og patent-kontor var skyld i at andre lande fik glæde af Peter Rasmussens opfindelser, f.eks. fik Samuel Colt patent på sin revolver i 1835, både i England og USA, den var lavet efter samme princip som "tromlegeværet". Peter Rasmus-sen fik dog tildelt ridderkorset, men endte sine dage fattig og forgældet i 1865 som by-skriver i Rudkøbing.

Kaj Nielsen

Litteratur:

Peter Rasmussen

Et par blade af mit liv og levned

Langelands Avis 1852

Oversigt over procurator Rasmussens opfindelser

Langelands Avis 1939

Chr. Kiilsgaard: St. St. Blicher og byskriver Peter Rasmussen

Skalk nr. 2 1979

Ole Mortensøn: Rudkøbings Rasmussen

Aage Krarup Nielsen

Mads Lange til Bali

Gyldendahls Leksikon

Efterskrift

Det højeste punkt i Rudkøbing, hvor nu vand-tårnet ligger, her lå indtil 1961 den sidste af Hinemøllerne, herfra kunne Peter Rasmussen skue ud over byen til Rudkøbing bymølle, som han restaurerede efter en brand og fik på fode igen.

Ud mod Spodsbjergvej står en mindesten nord for vandtårnet, i skygge af vandtårn og store træer og skriften er svær at læse.

Hinestien leder op mod bakkerne, hvor møl-lerne engang stod og området er nu bebygget, alle vejene har møllenavne: Hugpiben, Hat-ten, Vindrosen, Omgangen, Kværnen og udenom dem alle Hine Møllevej. Noget min-de er der dog om den gamle møller.

Det sidste sted Peter Rasmussen boede var i et hus i Ørstedsgade der for nogle få år siden blev revet ned, efter ejeren en bilforhandler døde, nu er området degraderet til parkeringsplads.

Program

Fredag den 11. september:

Kl. 15.00: Fodboldkamp, lilleputhold fra nord, midt og sydlangeland

Lørdag den 12. september:

Kl. 13.00: Fodboldfinale

Kl. 8.00: Aulaen i Rudkøbing Kommuneskole
Hjørnecafeen: Kaffe, te, rundstykker smørrebrød, øl, vand til små priser

Kl. 10.00-16.00: PostDanmarks salgsstand
Afstempling

Klubbens salgsstand

Jubilæums kuverter/foldekort

50-års jubilæumshæfte, alle nummererede

50 gevinster udtrækkes ialt på numrene

Handlerstande

Bytteborde

Tombola

Frimærke-ta' selvbord

Bedømmelse af indsendte tegninger

Udlevering af præmier til fodboldhold

Udstilling af frimærkesamlinger

Nåleklasse

Åben Klasse

Ungdomsklasse

Afdeling med bedømmelse

Afdeling uden bedømmelse

(kun for klubbens medlemmer)

Søndag den 13. september:

Kl. 8.00: Aulaen i Rudkøbing Kommuneskole
Hjørnecafeen åbner

Kl. 10.00-16.00: PostDanmarks salgsstand
Afstempling

Klubbens salgsstand

Jubilæumshæfte/kuverter/foldekort og ældre kuverter m.v.

Kl. 13.30: Handlerstande
auktion (dødsbo m.v.)

Tombola

Bytteborde

Frimærke-ta' selvbord

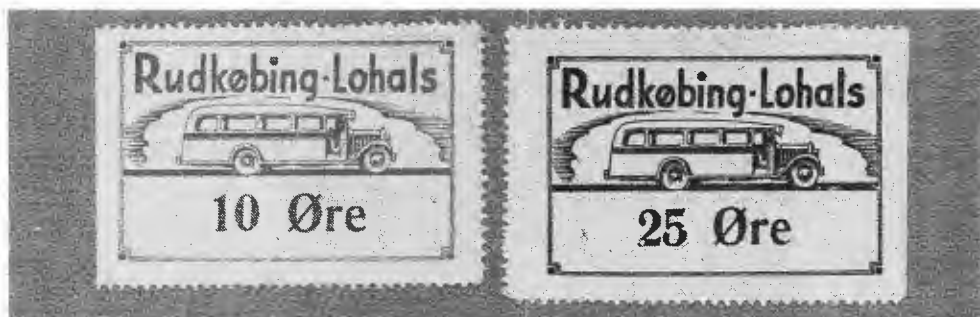
Udstilling af børnetegninger

Udlevering af præmier til børn

Udstilling af frimærkesamlinger

Diskussion med dommere

Udlevering af præmier til udstillere

Udstillerliste

Åben klasse

- 01-02 Orla Graff Larsen, Frederiksberg
Ud at se med DSB
- 03-05 Ove Frisch, Svendborg
En mands karriere ved det danske
søværn
- 06-07 Ove Frisch, Svendborg
Det danske fyrvæsen
- 08-10 Inga C. Jensen, Langeland
Dansk Røde Kors
- 11-12 Svend Arne Jensen, Svendborg
De sørøvere, som Danerne kalder
vikinger
- 13-14 Martin Henriksen, Langeland
Mindeudgave Vitus Bering
- 15-16 Inga C. Jensen, Langeland
Et jævnt og virksomt liv 40 år i post-
etatenstjeneste
- 17-20 Ulla Carlsen, Faaborg
Truede pattedyr
- 21-22 Ulla Carlsen, Faaborg
Min tur i mosen
- 23-26 Kaj Nielsen, Langeland
Geografi og historie omkring 1. og 2.
verdenskrig

Nåleklasse

- 27-32 Arne Pedersen, Nyborg
Kerteminde Posthistorie 1694-1994
- 33-37 Andreas Jørgensen, Langeland
DDR katalogsamling uddrag
- 38-40 Niels Ole Kaas, Svendborg
Svendborg Postkontor maskinstempler
1913-88
- 41-43 Jørgen Pedersen, Ringe
Pladning af Chr. 10, 5 ø grøn
- 44-47 Jens P. Skov Larsen, Langeland
Irland katalogsamling 1922-84
- 48-50 Mads Kjær, Langeland
Generalgouvernement 1939-45
- 51-53 C. Christensen, Faaborg
Studie/tema/varianter over danske
konger
- 54-57 Kaj Storm, Ringe
Sydfynske jernbaner

Konkurrenceklasse

- 58-60 Claes F. Petersen, Svendborg
Chr. 10. 1913 5 øre grøn
- 61-64 Leo Jensen, Ringsted
Tyskland 1948-51 Bygningsserien special

65-68 Kim Jensen, Ringe
Grønland fra 1938-

69-71 Martha Andersen, Nyborg
Europas fugle

Præsentationsklassen

kun for medlemmer af klubber på Langeland

72 Søren Elnegaard, Juniorklubben
Motiver

73 Mads Vester Juniorklubben
Motiver

74 Langelands Frimærkeklub
1948-1998

75-78 Arkild Amelung, æresmedlem
Spejder

79-82 Hartvig Fabricius, æresmedlem
Danmarks to-farvede

83-84 Helmuth Madsen
Berlin 1848-90

85-88 Bernhard Klæsøe
Finland

89-94 Helmuth Madsen
Frankrig 1849-1960

95-98 Mads Kjær
England

99-100 Helmuth Madsen
Sverige 1945-70

101-102 Ole Buhelt
Tyskland

103 Helmuth Madsen
Grønland

104-05 Carlo Nielsen
Ungarn

108 Kaj Nielsen
Censurpost 2. verdenskrig

109 Andreas Jørgensen
Brandbiler

110 Frits Johansen
Tyskland 1948-49 tillægsmærker

111 Bernhard Klæsøe
Motiver

112 Frits Johansen
Tyskland 1948-, bygningsserien

113-28 Johnny Køhler
Exlibris på frimærker

Fra generalforsamlingen den 30. marts 98

Som jeg lovede i min beretning følger her et resumé af min kamp for at få gennemført Frimærkets Dag i 1998:

12/1 97. Skrev jeg til Flemming Torben, jeg mindede ham om, at vi havde en aftale om at Langelands Frimærkeklub var iblandt dem, der skulle arrangere Frimærkets Dag i 1998 og bad om lidt gode råd og dato m.v. for dagen. I svar den 21/1 beklager Flemming Torben at han ikke kan få noget respons fra postvæsenet skønt man i udvalget presser på. 4/7 97. Møde med postmester Albertsen, vi fik en snak om samarbejde på Frimærkets Dag. Albertsen var interesseret i at forlænge åbningstiden en fredag/lørdag, og vi har mulighed for at få "postkontor" på skolen i lighed med 40-årsjubileum, han vil rykke hos PostDanmark.

7/11-97. Møde med Axel Albertsen for at høre nyt om PostDanmark, der er ikke nogen afgørelse, fordi der skal være budgetmøder omkring 1/12. Samme dag brev til Flemming Torben om mødet med Axel Albetsen Han ringer medio december og siger han er frustreret over ikke at kunne komme nogen vegne med PostDanmark, og synes han bliver hægtet af opgaven.

1/1-98. Brev til den nye formand i Dansk Filatelist Forbund, Flemming Skov Jensen, som jeg forklarer situationen og håber kan rede trådene ud. Svar 14/1 hvor man beklager PostDanmarks træghed, men en ny henvendelse til Lis Birkedal ville udløse et hurtigt svar, og derefter besked fra Ella Pedersen,

Silkeborg, som er udpeget af styrelsen til at varetage Frimærkets Dag.

26/1 98. Sendt læserbrev til Jyllands Posten, hvor jeg foreslår, at man i år fejrer "Guldpi-gerne", vores håndboldpiger, der har vundet OL, EM og VM, fordi det er 100-året for opfindelsen, der blev gjort af lærer Holger Nielsen på Ordrup Latin- og Realskole, ved at Post Danmark udgiver et miniark med en overpris på 4 kr. til fordel for Frimærkets Dag - kom i Jyllands Posten den 1/2.

29/1 98. Områdemøde på Hotel Christiansminde for ledere af de fynske klubber, dagsorden: forslag om nyt reglement for kontaktpersoner, ny medlemsstruktur, Nordia 98 og Frimærkets Dag. Aftalte med Finn Sørensen om fællesmøder med postmestre fra Svendborg og Rudkøbing og fællesreklamer for begge klubber i avis og lignende for fynsområdet.

5/2 98. Efter aftale med Philip ved byttemødet i Bolbrohallen var jeg til aftenforedrag hos Nyborgklubben i Borger- og Håndværkerforeningens Hus, hvor formanden i Dansk Filatelist Forbund, Flemming Skov Jensen orienterede om forbundet og lagde op til debat på grundlag af spørgsmål fra deltagerne. Jeg læste op af min korrespondence vedrørende Frimærkets Dag og fik en god forklaring og tilsagn om støtte for sagen.

6/2 98. Brev fra Ella Pedersen med grønt lys for Frimærkets Dag.

9/2 98. Brev til PostDanmark, Lis Birkedal med forslag om udgivelse af et miniark, under henvisning til læserbrev i LP.

16/2 98. Fulgt op af nyt brev med kopi af norske miniark.

15/2. I Skilling nr. 2-98 side 7 er der en artikel om kæmpebluff, hvor der er vist et miniark af vore håndboldpiger i Atlanta 1996 udgivet af to personer i Litauen, som påstår de er agenter for det russiske autonome område Tjetjenien. Billederne er stjålet fra danske pressefoto-grafer.

28/2. Brev til Skilling, hvor jeg beder om at få et indlæg med i deres blad, under henvisning til ovennævnte artikel og idet jeg omtaler traditionen "Frimærkets Dag", og dens nedtur i løbet af de foregående 10 år. Jeg omtaler mit læserbrev i Jyllands Posten. Artiklen kom med i martsnr. af Skilling.

Fra PostDanmark kom nyhedsbrev om mini-

ark i abonnement med to fællesnordiske frimærker over emnet søfart der udgives 28/5 98.

16/2. Svar fra Lis Birkedal, der beklager, at der ikke er mulighed for at indpasse yderligere frimærker i programmet for 1998, da det forlængst er lagt fast for året.

26/3. Besøg hos filialchef Lone Dreyer, postområde Svendborg sammen med postmester Axel Albertsen og formand Finn Sørensen fra Svendborg og omegns Frimærkeklub. Diskussion om samarbejde mellem vore to klubber ved udgivelse af fælles "avis", der skal dække områderne Sydfyn og Langeland. Frimærkets Dag holdes på Langeland i uge 37 og i Svendborg uge 38. Aftaler at mødes for nærmere bytte af idéer og informationer sidst i maj.

Sponsorliste

AFA, Aarhus Frimærke Handel
Anonym
Centrumkiosken, Rudkøbing
Dansk Filatelist Forbund
Expert, Rudkøbing
Jørgen Jæpelt, Rudkøbing
Ole Klitgård, Rudkøbing

Langelands Frimærkeklub
Nordfrim, Otterup
PostDanmark
Samleren, Frederiksberg
Forlaget Skilling
Stürups Boghandel, Rudkøbing
Synoptik, Rudkøbing

En anden måde at interessere sig for frimærker på

Som så mange andre har jeg lige fra barndommen samlet på frimærker. Og når man som jeg er blevet 65 år, så burde jeg måske have haft en kæmpesamling. Noget har jeg, men en del har jeg solgt, andet har jeg byttet væk og noget foræret væk. I dag består min samling næsten udelukkende af danske frimærker.

Man kan samle på frimærker på mange måder. Og jeg har i årenes løb prøvet næsten dem alle. Den traditionelle måde er selvfølgelig at søge at få alle de mærker fra et land, der bliver udgivet. Og hvis man har et album med fortryk, er der ikke så mange problemer. Så kan man blot sætte sine mærker ind i albummet og måske ofte glæde sig over at kunne vise sin (næsten) komplette samling frem. Nogle af mærkerne kan man så konstatere bliver meget sjældne senere hen, og da glæder man sig måske over, hvilken "formue" man her har liggende.

Spekulanter

Jeg kender desværre flere, som er blevet så glade over at se værdistigningerne, at de simpelthen satser på at få købt de mærker, som de regner med vil stige mest i pris. Det er synd for dem. For så er det så som så med interessen for frimærker. De kunne lige så godt begynde at spekulere i aktier o.l. Glæden ved selve mærkerne er blevet noget underordnet.

Jeg havde også en gnist af glæden ved værdistigningerne. Jeg var (på opfordring fra et fa-

miliemedlem) begyndt at købe frimærker fra Vatikanstaten. Det var engang i 1960'erne. Man kunne konstatere, at der næsten skete en fordobling af AFA-priserne hvert år. Jeg selv nåede at købe for i alt ca. 400 kroner frimærker fra Vatikanstaten.

Ca. 3 år efter opdagede jeg, at også andre var blevet klar over de voldsomme prisstigninger. Men så opdagede jeg, at der på min arbejdsplads, hvor der var ca. 50 ansatte, nu var 15-20 der var begyndt at samle på frimærker fra Vatikanet! Så funderede jeg lidt over, hvad det kunne indebære. Alle de nye, der var begyndt at samle disse frimærker, måtte sikkert være folk, som egentlig ikke var virkelige frimærkesamlere, men folk som ønskede en hurtig fortjeneste. Hurtig! Det måtte betyde, at der ikke ville gå lang tid, før der ville blive kastet en masse vatican-frimærker ud på markedet. Så solgte jeg alt, hvad jeg havde af disse mærker og fik næsten 4000 kroner for dem. Altså en god fortjeneste; iøvrigt den eneste gang det er lykkedes for mig! Få måneder efter var priserne faldet drastisk, og det var umuligt at sælge dem!

Jeg fik samtidig en aversion mod at samle, for at se min samplings AFA-værdi stige. Men jeg syntes også, at det var lidt kedeligt at samle på den traditionelle måde med blot at få en samling. Og det gælder jo for os alle, at vi nok godt kan lide at vise en samling frem til andre hvis de bliver lidt imponerede. Derfor valgte jeg udelukkende at samle Danmark, men på

men på en special måde: jeg begyndte at samle "Danmark på de måder som andre IKKE gjorde".

F.eks. begyndte jeg at samle automathæfter og senere frimærkehæfter med særmærker, da postvæsenet begyndte at udsende dem. Ingen var særlig interesserede i disse hæfter dengang. Først en række år efter kom de med i katalogerne, og så kom alle "katalogsamlerne" med, og priserne på de gamle hæfter steg voldsomt. I min omgangskreds havde jeg lige fra starten fået den aftale, at de skulle give mig deres tomme hæfter, når de havde brugt alle mærkerne, og jeg fik derfor også en masse tomme hæfter af dem, der senere blev meget dyre. En dag kunne jeg sælge mange af de TOMME hæfter til en frimærkehandler. Som han sagde: "for mig er det ikke noget problem, om der er frimærker i dem. Dem kan jeg selv sætte ind". Om det var moralsk rigtigt af ham, kan man nok sætte spørgsmålstegn ved. Men det var jo selve hæftet, der var blevet sjældent!

Specialsamlinger

Der kom i årenes løb efterhånden ret mange specialkataloger over danske frimærker. Det blev jeg interesseret i. I stedet for en almindelig katalogsamling, så kunne man altså udvide den på flere måder. Mange danske mærker kunne plades, da der var ganske små "fejl" i de enkelte mærker i arket. "Fluelorts-filateli" var der nogen, som foragteligt sagde. Men da jeg i tidens løb havde samlet temmelig mange danske mærker i bundter - specielt de stålstukne frimærker - så havde jeg altså mulighed for at finde en lang række af disse større eller mindre fejl. Enkelte af dem kom i kata-

logerne. Andre er aldrig dukket op, hvilket er helt naturligt når det for nogle mærker nærmest er de fleste mærker i arket, som har en eller anden prik, der viser, hvor i arket det er placeret. Men jeg syntes, at det var sjovt på den måde mere eller mindre at kunne bygge et ark op. Ikke mindst da jeg ikke behøvede at bruge en masse penge på nyanskaffelser.

Efterhånden fandt jeg ud af, at der var en lang, lang række andre måder at samle danske frimærker på. Måder som så godt som ingen gjorde. Indtil engang i 1960'erne var det tilladt at benytte afklip fra helsager (dem med påtrykte frimærker) på et brev. Jeg fik efterhånden en lille samling af disse breve. Og selve helsagerne? Dem var der ingen som interesserede sig for. Ved en auktion i København engang i 1960'erne købte jeg et lot på flere hundrede helsager for et par hundrede kroner. Jeg var den eneste som bød og fik altså dette lot til opråbsprisen. Kort efter udgav svenskeren Ringstrøm et katalog over danske helsager, og jeg kunne konstatere, at jeg i mit lot havde fået en lang række store sjældenheder.

At man mere eller mindre tilfældigt har fået nogle sjældenheder betyder, at man allerede har et godt grundlag for at bygge en pæn samling op. Danske helsager er (synes jeg) et meget spændende område. Hvert eneste oplag har sit fabriksnummer, og nogle af disse numre er sjældne, mens andre findes i store mængder. Jeg mangler endnu en masse af de almindelige numre, så derfor er samlingen stadig i udvikling. Helsager består af både almindelige og dobbelte brevkort, tjenestebrev-kort, aerogrammer, korsbånd og kor-

respondancekort, og man kan også supplere med tilsvarende fra Dansk Vestindien. Samler man helsager, så har man en samling, som kun få kan vise frem. Men til gengæld er antallet af samlere så lille, at man selvfølgelig ikke kan forvente at priserne stiger væsentligt på grund af stor efterspørgsel. Men gør det noget? Er det sjoveste ikke at have noget, som andre ikke har?

De stålstukne frimærker

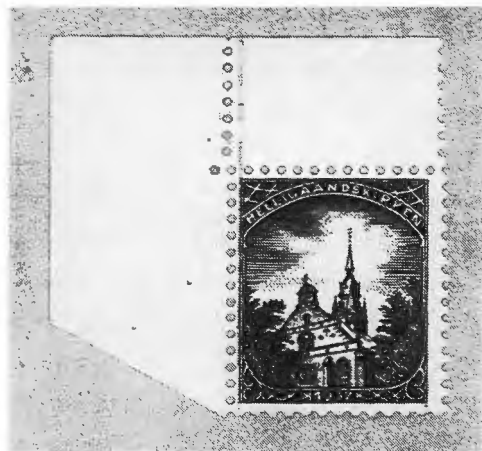
Jo mere frimærkelitteratur jeg læste, desto mere blev jeg klar over, at man kunne udvide sin samling. En ting var, at man - især med de ældre danske stålstukne frimærker - kunne drive fluelorts-filатели. Men disse mærker var også trykt på forskellig måde. Man havde trykt med stålcyindre og med kobberbelagte cylindre. De kunne adskilles. Man havde benyttet forskellige papirtyper: tysk papir, dansk papir, riftlet papir og senere henholdsvis hvidt lysende og gult lysende lumogent papir. Under og lige efter 2. verdenskrig brun gummi og senere såvel synligt som usynligt gummi. Den farve, som de enkelte mærker var trykt med, kunne være fra flere farvefabrikker. Oplagene kan ofte skelnes fra hinanden. De første stålstukne frimærker blev perforeret sådan, at perforeringen også gik op i den øverste arkrand, mens der ret hurtigt blev tale om, at øverste rand ikke blev perforeret. På den måde kunne man altså adskille de ældste stålstukne frimærker fra de følgende. Med en kvarts-lampe kunne man adskille papirtyperne. Var mærkerne fra specielle hæfte-ark, så kunne de også have perforering op gennem den øvre arkrand, men så kunne man ofte adskille mærkerne fra hæfter fra de andre ved hjælp af "fejl" i mærkerne.

Jeg gik selvfølgelig igang med at gennemgå mine bundter af frimærker fra 1930'erne og 1940'erne og fandt mange spændende ting. På et tidspunkt fandt jeg et par stykker af den så almindelige 5 øre vinrød, bølgelinietypen, som jeg var lige ved at smide i papirkurven, for det ene af mærkerne var gennemboret, mens takkerne på det andet var skåret af for nederen. Godt jeg ikke gjorde det, for i Tom Plovst bog "Danmarks stålstukne frimærker" fandt jeg, at der var tale om frimærker fra en frimærke-rulle. Indtil ca. 1950 kunne man trække disse i en automat. Hullet i det ene mærke fremkom ved, at trække mærkerne frem i automaten og de afskårne takker fremkom ved, at de blev skåret af, når de kom ud af automaten. Defekte? Nej! I virkeligheden væsentligt sjældnere end mærker uden hul og afskårne takker! Så jeg lærte at passe på ikke at smide for meget væk i den tro, at jeg havde med defekte mærker at gøre.

Helligånden kom over mig!

En dag skulle min broder ind hos Robert Bechsgaard i København for at købe noget. Jeg fulgte med bare for underholdningens skyld. Men her kunne jeg ikke nære mig for at købe et enkelt mærke. Det var et essay med Helligåndskirken som motiv. Det danske postvæsen begyndte at trykke stålstukne frimærker i 1933. Trykkemaskinen (senere ofte betegnet M1) blev bestilt i Tyskland. Dernede lavede man nogle forsøgstryk (prøvetryk) af det kommende 15 øre rød af karaveltypen og 5 øre bølgelinie i grå farve. De blev behørigt overtrykt "Muster". Da maskinen kom til Danmark skulle man prøvekøre maskinen, og der blev her graveret et særligt mærke, som alene var beregnet til prøvekørslen. Motivet

ket havde ingen værdiangivelse. Det var et af disse Helligåndskirke-mærker, jeg købte.

På det tidspunkt havde jeg læst en del frimærkelitteratur, så der var en grund til, at jeg var blevet særlig interesseret i dette bestemte mærke. Det var det øverste venstre mærke i arket, og det vil sige, at det var med arkrand både på venstre og øverste side. Men det jeg havde lagt mærke til var en tydelig ekstrastreg i venstre side af mærket og op gennem arkranden. Jeg købte mærket uden ekstrapris for, at det var dette hjørnestykke, og jeg sagde selvfølgelig ikke, at jeg havde lagt mærke til denne streg.

I Tom Plovst's bog "Danmarks stålstukne frimærker" står der om en sådan streg: "Afsmitning fra papirbanens fremføringshjul. Denne form for varianter viser sig ved en indtil ca. 5 mm lodret farvestreg ned gennem den ene af arkets yderrækker. Stregen fremkommer ved, at papirbanen løber så meget til den ene side, at det betrykte papir kommer ind under fremføringshjulet og afsætter farve på

dette, som derefter igen afsætter farven på papiret".

Denne "streg fra fremføringshjulet" kan findes i en række af de stålstukne frimærker, trykt med denne maskine, men jeg havde altså fundet den sandsynligvis allerførste af dem - fremkommet ved den allerførste afprøvning af maskinen. Jeg fik mange år senere, i 1995, en brevveksling med Postmuseet, og de mente ligesom jeg selv, at det var helt naturligt, om man ved afprøvningen af maskinen var "gået til yderlighederne". Så havde man sandsynligvis lagt mærke til strengen og lagt arket til side. Postmuseet har 6 ark grønne og 1 ark røde "Helligåndskirke"-ark, gennemgik dem nu og kunne fortælle mig, at eet af museets grønne ark også har en streg fra fremføringshjulet. Jeg har altså eet eksemplar, men det er sandsynligt, at strengen fortsætter ned gennem hele arkets venstre side. Interesserede kan jagte efter de 9 andre, hvis de vil! Mit eksemplar er gengivet i Nordisk Filatelistisk Tidsskrift, oktober 1995.

Jeg har senere fået et eksemplar af den grå 5 øre bølgelinie i grå farve overtrykt mønster, et eksemplar af Helligåndskirke-mærket i mørkegrøn farve (de normale er i grøn farve) og et eksemplar i rød farve.

10 øre orangegul bølgelinietyper, type 1

Når man først har fået fat i noget "særligt", så får man interesse for ikke blot mærkerne, men også at finde historien bag dem.

Jeg havde i mange år haft en firblok af et andet specielt mærke: den sjældne 10 øre orangegul bølgelinietyper, type 1. Denne

sjældne type af 10 øre orangegul blev på et tidspunkt betegnet som det største uløste mysterium inden for danske frimærker. Hvad var historien bag dette? Hvornår blev det trykt? Det vidste man ikke!

På postmuseet har jeg fundet en skrivelse af 13.1.1933, dvs. fra før man startede med trykningen med den nye maskine. Her står, at postvæsenet havde besluttet, at 5-øren skulle trykkes i samme farve som de da kurserende bogtryksmærker, dvs. i grøn farve. Farven på 1 øres frimærkerne skulle også beholde den gule farve. Men farven på 7-øres og 10-øres frimærkerne tænktes fremover trykt i modsatte farver end dem man hidtil havde haft. Dvs at 10-øres frimærkerne skulle være i violet farve, mens 7 øren skulle være i brun farve.

Da man i foråret 1933 begyndte at trykke frimærker på den nye maskine, startede man med at trykke 5 øre grøn, type 1. Det var de 3 første oplag. Så skulle man trykke 10 øren, som skulle være violet. Den blev trykt som oplag 4, men man havde en meget stor makulaturprocent, så man lagde det til side, og i stedet begyndte man nu at trykke 1 øren, som skulle være gul. Det var oplag 5. Man forsøgte så igen at trykke den violette 10 øre (oplag 6), men stadig var der tale om en meget stor makulaturprocent. Den violette farve gav altså problemer, men man kunne også se, at den gule farve (fra oplag 5) ingen problemer gav, og det blev nu besluttet, at 10 øren, som det hastede med at få udgivet, i stedet skulle have den gule farve.

Samtidig blev der (af en eller anden grund) tale om, at gravere en ny trykcylinder, så da

man var klar til at trykke den gule 10 øre, stod man nu med en ny trykcylinder (den almindelige type 1a) og den gamle cylinder, som man havde brugt til den violette 10 øre. Trykningen af den gule 10 øre bølgelinietype startede med oplag 9, som blev fordelt på oplag 9a, 9b og 9c.

Mange år efter fandt man ud af, at der var trykt et oplag på ca. 20.000 ark gule 10 øre med den gamle cylinder. Men der står intet i de dokumenter, arbejdsjournaler m.m., som er bevaret fra trykkeriet noget om, fra hvilket oplag den sjældne type 1 stammer. Størrelsen af oplaget passer nogenlunde med enten oplag 9a eller 9b. Og da der i trykkeriets journal står, at man ved starten af trykningen af oplag 9a havde benyttet en "ny cylinder", så var det mest sandsynlige, at det var oplag 9b, der var trykt med den gamle cylinder. Men et bevis var det ikke.

1970 skrev A. Tholl en artikel i Nordisk Filatelistisk Tidsskrift. Her stod, at man havde fundet ud af, at der i Postmuseet var opbevaret et ark af 10 øre orangegul type 1, på hvilket der var påtegnet: "Approberet 17.5.1933". Denne dato var lige FØR, man begyndte trykningen af oplag 9b, så det var helt naturligt at konkludere, at arket måtte stamme fra oplag 9a. Altså et bevis på, at den sjældne type 1 var trykt som oplag 9a. Og det på trods af, at man i arbejdsjournalen havde skrevet, at det var trykt med en ny cylinder. Der måtte altså være tale om, at man - på trods af at der stod lige det modsatte - alligevel havde "grebet" den gamle cylinder.

Dette var i 25 år regnet som et bevis. Det var

den evige sandhed. Men nu blev jeg bidt af at løse mysteriet. Jeg fik kontakt med Postmuseet, hvorfra jeg fik en lang, lang række fotokopier af dokumenter, som havde med de første stålstukne frimærker at gøre. Og her fandt jeg noget interessant: 23.6.1933 - altså lang tid efter, at man havde trykt hele oplag 9 (både 9a, 9b og 9c og desuden oplagene 14 og 15) skriver Postvæsenets tekniske ekspeditions-kontor til bogholderikontoret og udbeder sig en række ark af forskellige værdier (deriblandt den gule 10 øre) tilsendt med "approbationspåtegning". Og her kunne jeg se, at man på dette sene tidspunkt på arkene havde skrevet "approberet 17.5.1933" på de gule ark af 10 øren. Påtegningen med 17.5.1933 var altså sket langt senere end 17.5.1933. Det

grundlæggende bevis på, at det var oplag 9a duede altså ikke.

Jeg har ikke kunnet bevise, at der så er tale om oplag 9b. Ja det kan faktisk være et endnu senere oplag - en del af oplag 15(!) - der er trykt med den gamle cylinder. Men for mig har det været spændende at vise, at problemet med, hvorfra den sjældne 10 øre stammer, stadig ikke er løst. At interessere sig for frimærker kan OGSÅ være at søge at løse andre spændende forskningsopgaver. Se det er altså også en måde at interessere sig for frimærker på!

Steffen Hartby

Uddrag af 200 aarig skipperslægts historie

Indledning

Knuds familie havde i generationer ernæret sig som skippere på sejlskib fra Marstal. Hans far blev derimod udlært på Marstal Telegrafstation og efter et kort ophold i København fik han en stilling som telegrafist på Rudkøbing telegrafstation. Statstelefonen var på den tid underlagt telegrafen. Telegrafisten og telefondamen blev gift og blev forældre til Knud i 1922.

I 1930 begyndte skolegangen, de fire første år i den gamle skole der lå over for kirken, og derefter blev det til mellem- og real i den nye skole på Kastanievej. Rudkøbing var som Marstal en søfartsby, og lige som mange andre stak Knud til søs efter endt skolegang i 1939. Den 25. juni fik han hyre på en tremastet skonnert "Rønmø", der var bygget i Svendborg. Den første rejse gik til Porsgrunn i Norge efter en last råis til Firth of Forth i Skotland. Derfra i ballast til Keflavik i Island efter en last torskerogn til Le Sables d'Olonne, der er en fiskerby, som ligger ved Biscayen i Frankrig. Torskerognen blev brugt som madning ved fangst af sardiner, ikke til krogfiskeri men rognen blev simpelt hen smidt ud i havet, hvor der var stimer af fisk, og så trak man bomtrawl mellem to kuttere, og fik der ved en stor mængde af de små fisk i nettet.

Det blev til et par ture mere mellem disse to destinationer, inden 2. verdenskrig brød ud i september 39, hvor tyske ubåde begyndte at vise sig på de kanter. Sidst på året var der nogle rejser med juleappelsiner mellem Valencia i Spanien og Marseilles eller Sète i sydfrankrig.

Den 15. april 1941, et år efter tyskernes besættelse vendte Knud hjem til Danmark, da det ikke længere var muligt at få hyre til søs. Imidlertid måtte han aftjene sin værnepligt og det blev af naturlige grunde i søværnet. Her måtte han konstatere at han ikke måtte sejle på dæk, fordi synsstyrken ikke var god nok efter danske regler.

Da han havde overstået sin tjeneste i marinen, tog han hjem til Rudkøbing, hvor han først gik på handelsskole hos lærer Roløkke og senere blev udlært skibsmægler. Knud kom atter til søs, men her vil jeg lade ham selv fortælle om sin slægt og om mærkelige hændelser under sejlads på verdenshavene:

Uddrag af 200 aarig skipperslægts historie

Min farfar Rasmus Andersen Rasmussen blev født i Marstal i 1849 og døde i 1908. Han blev i 1879 gift med Sophie Rasmussen født i Marstal i 1854 og død i Marstal i 1924. Min farfars familie ved jeg ikke meget om, derimod er min bedstemors familie beskrevet af hendes yngre broder Gustav Rasmussen født i Marstal i 1867 og død i København i 1943. Han har haandskrevet ca. 100 sider under titlen 200 aarig Marstal skipperslægt mindes søn. Gustavs far, altsaa min oldefar var født i Marstal i 1822 og døde i Marstal i 1898. Hans far igen var født i 1786 og igen hans far født i 1746. Alle var skippere og havde haft deres eget skib. I 200 aar har de alle boet i Kongensgade nummer 24. Da min bedstemor døde i 1924 blev huset solgt til den familie, der stadig har ejendommen. De skibe de eje-

de var mest jagte, der vel lastede ca. 50 tons og den meste sejlads foregik paa Nord- og Østersøen. Min oldefar havde en jagt, som hed "Fortuna", han sejlede meget paa Slesvig og en aarrække gik han nærmest i pakettfart paa Kappeln og Marstal. Dengang hørte Marstal til hertugdømmerne (Tyskland). Jeg har faaet fortalt mange historier af bedstemors søster, som boede hos os i Rudkøbing fra 1925 til sin død i 1939. Hun havde ofte sejlet med sin far som lille pige, hun var som de fleste Marstallere en god fortæller og vidste en masse om søfart. Hendes ældste bror Rasmus Clausen Rasmussen faldt i 1869 overbord fra en tysk fuldrigger og druknede, udeldet skete udfor Montevideo.

I 1871 solgte min oldefar jagten og byggede en skonnert i Marstal, den kom ogsaa til at hedde "Fortuna". Den solgte han i 1883 og den eksisterede indtil for ca. 20 aar siden, den blev hugget op i Hobro og agterspejlet sidder i dag paa een af bygningerne, der tilhører Marstal Søfartsmuseum.

Skonnertbrig "Vega" som min bedstefar lod bygge i 1880 i Marstal lastede ca. 300 tons og var eet efter datidens Marstallerforhold ret stort skib. Skibet blev bygget af Hans Jensen Bager af den berømte Bager familie som i 6 generationer fra 1840 til 1918 byggede ialt 84 sejlskibe. Alle mine oplysninger stammer fra omtalte Gustav, fars moster Caroline og min far, samt en tidligere skipper paa Vega, Niels Hansen. "Vega" sejlede en del paa nord og østersøen, men ogsaa meget paa USA østkyst, Mexico, Maracaibo søen, Guinea bugten i Vestafrika og Caribien. Som regel, men ikke altid kom skibet hjem til Marstal til jul og sejlede ud igen i marts. I en aarrække havde Vega et charter med træ fra Laguna de

Terminos i Mexico til Frankrig. I den fart kunne de udnytte de gunstige vind og strømforhold og fra Mexico gik de altid op igenem Florida strædet og nord om Bahamas for at faa Golfstrømmen med. Jeg har selv adskillige gange med fordel benyttet bedstefars rute naar jeg kom fra Mexico golfen med last til Europa. Som regel fik Vega en last kul hjem til Marstal fra England. Skibet sejlede en overgang meget paa Charleston South Carolina og Gustav fortæller om den hurtigste rejse han har foretaget, da han var styrmand paa Vega. 28 dage fra Charleston til Libau, (Letland) i Østersøen, de havde storm og vinden med og mange dage førte de kun eet eller to sejl.

I 1906 blev bedstefar syg (hjerteproblemer). Skibet laa og lastede salt i Trapani paa Sicilien til Trangisvaag paa Færøerne. Han maatte sygeafmønstre og rejse hjem og styrmanden Niels Hansen fra Marstal tog over som skipper. Niels Hansen døde for ca. 25 aar siden i en alder af 96 aar. Jeg har truffet ham mange gange i Marstal og erfaret om livet paa Vega. Niels Hansen gik efter nogle aar i land og blev forretningsfører for Marstal Søsassurance. Bedstefar døde i 1908, men bedstemor fortsatte med at drive skibet med forskellige skipper og selvfølgelig en skibsmægler til at ordne forretningerne. Under første verdenskrig startede tyskerne i 1916 den uidskrænkede ubaadskrig og alle skibe ogsaa neutrale, som sejlede paa England og Frankrig var krigsbytte.

Mange skibe fra Marstal blev sænket og den 24. januar 1917 kom saa turen til Vega. Skipperen om bord hed Laus Nielsen Olsen og var fra Marstal. Vega var paa rejse fra Liverpool, England til St. Nazaire i Frankrig med en lad-

ning bestaaende af 300 tons beg og tjære afskibet igennem mæglerfirmaet Johansen og Dahl i Liverpool. Ca. 25 sømil fra Belle Ile i Biscayen blev skibet præjet og stoppet af en tysk undervandsbaad, efter at skipperen havde besvaret ubaadsskipperens forespørgsel om ladning og destination gav denne besked om at een officer og to mand fra ubaaden skulle tages ombord i Vega med skibets redningsbaad. De skulle lægge bomber i skibet og medtage skibets papirer. Bomberne blev i løbet af 10 minutter anbragt i skibets luger og ubaadfolkene roede derefter sammen med Vegas besætning tilbage til ubaaden. Klokken 1040 eksploderede bomberne og skibet sank straks efter. Skipperen, 6 mand, hele besætningen, skibskatten reddede livet.

Kaptajn Olsen bad ubaaden om at slæbe dem ind under land, da det trak op til storm, men svaret var nej. Ca. 24 timer efter blev alle taget op i god behold i et vistnok norsk skib. Skibet var forsikret for 55.000 kr. Omtalte Gustav Rasmussen tog de afsluttende nautiske eksaminer i Marstal i 1886. Han har sejlet med Vega baade som ungmand og styrmand, senere sejlede han med de store tyske sejskibe mest fra Hamburg, som saa mange af Marstallerfamilien har sejlet med. I 1890 var han 2. styrmand i fuldriggeren "Peruvian" af Hamburg for en rejse Hamburg, rundt om Kap Horn til Callao, Peru og tilbage til Hamburg. I 1891 var han med fuldriggeren "Carl Behrend" af Hamburg for en rejse Hamburg, Durban, Papeete, Batavia, Soerabaya og tilbage til Hamburg. Da overstyrmanden kom syg i land i Papeete blev Gustav i en alder af knapt 23 aar ommønstret til overstyrmand.

I 1891 i en alder af 24 aar byggede Gustav en

skonnert i Marstal og med dette skib sejlede han i en del aar paa nord og østersøen. Hans far (min oldefar) maatte i den første tid sejle med som skipper, da Gustav ikke kunne faa sit skibsførercertifikat før han var fyldt 25 aar, det er en dansk lov. Iøvrigt sejlede han saa godt med skibet saa han i løbet af kun tre aar havde tjent skibet fri.

Nu er alt dette historie, familien findes ikke mere i Marstal kun huset i Kongensgade og et gravsted paa kirkegaarden minder om slægtens virke. Næste generation (min fars aargang) kom aldrig til søs. Min bror Erik ville meget gerne have været til søs, men kunne ikke klare synsprøven. Det lykkedes ham dog ved en norsk skippers hjælp at faa en synsprøve med briller og han sejlede i to aar med det norske linieskib "Bronxville" og fik set det meste af verden bl.a. var han jorden rundt tre gange. Jeg startede i 1939 om bord i en 3 mastet skonnert fra Marstal og kom derefter over i motorskibene. De sidste 34 aar var jeg i rederiet A.P. Møller (Mærskline) og har været om bord i 31 Mærskbaade. I 20 aar har jeg været skipper og har ført 16 skibe i størrelsen fra 6000 tons til 60000 tons, kan sige at jeg har været næsten overalt, men jeg mangler stadig at runde Kap Horn. Blev pensioneret 1. januar 1988 idet jeg fyldte 65 aar i slutningen af 1987.

Det var i korte træk historien om skonnertbrig "Vega" og lidt om slægtens historie. Der er mange interessante beretninger i slægtshistorien og hvis jeg faar tid skal jeg prøve at skrive om et afsnit, der hedder uforklarlige hændelser, som handler om 5 tilfælde af hændelser hvor mærkelige og uforklarlige ting er sket, man kan kalde det forsynet eller Guds indgreb i skæbnen.

Uforklarlige hændelser

Fars gamle onkel Gustav Rasmussen, som har skrevet en 100 sider lang rapport om familien og dens skibe i Marstal under titlen 200 aarig Marstal skipperslægt mindes søn har under titlen uforklarlige hændelser skrevet følgende:

Den nat fars gamle matros forliste med sit skib ved Rygen stod jeg ved roret paa mit eget skib. Jeg var alene, det var klart maaneskin og jeg kunne tydeligt se hen over dækket. Pludselig ser jeg henne midtskibs en skikkelse komme op af vandet, gaa tværs over dækket og ud i vandet paa den modsatte side. Jeg var klar over at det var Laurids. Senere fik jeg at vide, at det var paa samme tid at Laurids var strandet paa Rygen og omkommet.

Nu havde jeg haft meget med Laurids at gøre, naar jeg sejlede med min far i "Fortuna". Denne oplevelse var meget underlig og jeg kan ikke forklare den.

I efteraaret 1896 rasede der en forfærdelig orkan over Nordsøen. Jeg var med mit eget skib paa vej med last fra England. Mange skibe gik ned i orkanen ogsaa nogle fra Marstal. Jeg var lige gaaet nedenunder et øjeblik for at hvile mig og lukkede øjenene et øjeblik og saa drømte jeg om en anden Marstalskipper, som jeg kendte og som ogsaa var gaaet ud fra England samtidig med mig. Jeg saa ham staa ude i det mest forrygende vejr og søn slog op over ham fra alle sider og det hele stod i eet, men saa et øjeblik efter ser jeg ham staa paa en stille grøn eng, det hele var saa roligt, stille og smilende og der stod han saa ganske roligt og vinkede til mig.

Senere efter at jeg var kommet tilbage til Mar-

stal gik jeg nede paa havnen og sludrede med nogle andre skipper, saa blev vedkommende skipper omtalt fordi han var meldt savnet. Saa kom jeg i tanker om min drøm og sagde ganske kort, han kommer ikke mere, han er død.

En anden gang var jeg om bord i et skib, vi var paa vej igennem den engelske kanal, vi havde en ladning brosten fra Skotland og var paa vej til Frankrig og det blæste en storm. Jeg havde frivagt og var under dæk. Pludselig hører jeg ganske tydeligt en stemme raabe "kom op" og jeg for straks op paa dækket, men der var intet at se, roret var gjort fast og hele vagten stod henne midtskibs omkring store - stag sejl, skødet var sprunget og de var ifærd med at reparere det. Saa kastede jeg et blik ud over forskibet og ser ganske tæt paa en sejler komme lige imod os og vi havde vigepligt. Jeg sprang hen fik lagt roret op og saa hen til stormasten og rev faldet los. Under saadanne vejrforhold førte vi ikke det rigtige storsejl, men havde i stedet for et trekantet storsejl. Som regel maatte vi hive og slide i faldet for at faa sejlet til at løbe ned, men saasnart jeg løsenede faldet gled sejlet ganske let ned, saa løb jeg tilbage til roret og fik skibet til at falde af akkurat saa meget at vi lige gik klar af det andet skib, men jeg turde næsten ikke se op for saa tæt passerede det andet skib. De raabte efter os og skældte sikkert ud, det var en nordmand. De andre henne midtskibs bemærkede ikke noget før det hele næsten var overstaet og de fortalte mig, at ingen havde kaldt paa mig.

Noget af det mærkeligste jeg har oplevet var da jeg sejlede med skonnertribrig "Vega" af Marstal. Dette skib førtes og ejedes af min svoger Rasmus Andersen Rasmussen.

Vi laa i Nordsøen, det var hen mod aften og det blæste kraftigt. Vi skulle vende, jeg stod ved roret og jeg lagde roret ned og skibet løb godt nok op i vinden, men der blev den liggende og ville ikke gaa over stag, det var dog besynderligt tænkte jeg for den skulle have vendt som ingenting. Naa jeg faldt af igen og den havde faaet godt fart paa og jeg lagde igen roret ned, men der skete det samme igen, den løb godt nok op i vinden og blev liggende. Rasmus var kommet op og stod nu ved siden af mig og vi var skam lige ved at komme op og nappes. Vi faldt saa af endnu en gang og jeg skulle lige til at lægge roret ned for tredie gang og selv om det nu allerede var halvmørkt saa faar vi nede i læ og tæt paa øje paa en brig, den laa næsten helt under vand og havde ikke langt igen. Vi fik taget farten af Vega og sprang hen og gjorde storbaaden klar. Vi skulle ellers altid bruge talje for at faa den los, men det var der ikke tid til her saa alle mand tog et tag og forunderligt nok gled baaden straks i vandet. Jeg sprang ned i den sammen med et par mand og kom godt nok i læ af briggen, det var en stor russisk brig med ni mands besætning og skipperens datter var ogsaa med. Skibet var ballastet men sprunget læk og de havde faaet sand i pumperne. Vi kunne ikke tage alle paa een gang, saa vi maatte over to gange. Kort efter at alle var kommet om bord sank briggen og skipperen sagde paa tysk "Da geht der alte Heros". Jeg har ingen forklaring til denne hændelse udover at det maa være forsynets mening at denne besætning skulle reddes for hvis Vega var vendt, som den plejede saa havde vi aldrig faaet øje paa briggen.

Gustav Rasmussens søn, Holger Rasmussen,

har kun een gang oplevet noget uforklarligt og der var hans far ogsaa med i, for det var nemlig til Gustavs begravelse i 1943.

Det var en smuk stille junidag, kisten var lige sænket i graven og provst Egede Schack havde lige ladet jorden falde paa kisten og i samme øjeblik kom bogstaveligt talt som et lyn fra en klar himmel et forrygende vindstød og flere fulgte efter. Det kneb for folk at stritte imod vinden og provsten kunne daarligt holde paa hat, kjole og skovl. Det hele varede i 20 sekunder og saa var det igen helt stille. Provsten, en mand af intelligens og ligevægtigt omdømme sagde flere aar efter med et halvforlegent smil til Holger, at det nu egentlig var noget meget mærkeligt der skete ved den begravelse. Holger vil ikke kommentere sagen men nøjes med at sige, at det maaske er en forbindelse mellem os her og det hinsides som vi ikke forstaar os paa.

I relation til Gustav Rasmussen beretninger kan jeg berette om tre episoder af lignende art, som jeg har oplevet ca. 100 aar efter ham. Jeg vil gerne understrege, at jeg betragter mig som en lige saa nøgtern sømand som Gustav var og at jeg heller ikke kan finde forklaring paa det skete.

I 1954 var jeg mønstret om bord i den 10000 tons store stykgodsbaad "Trein Mærsk" som tømmermand. Vi var paa vej fra Panama til San Francisco og videre til Far East. Om bord var en saakaldt fladtank lige under skibets styremaskine, denne tank kunne rumme ca. 150 tons. Den blev mest brugt som ballasttank, men af og til havde vi flydende tælle eller palmeolie i den og den var derfor forsynet med varmespiraler. Jeg havde faaet be-

sked af overstyrmanden, at tanken skulle bruges ude paa østen, saa jeg havde derfor lænset den og aabnet for lufrør og mandedæksel for at faa lidt luft i tanken. Jeg skulle ned i tanken for at efterse sugeledninger og i det hele taget efterse den. Egentlig skulle jeg ha-ve haft en mand til at holde vagt af sikkerhedsmæssige grunde, men jeg tænkte, at naar tanken var gennemluftet et par dage, saa skulle der ikke være fare. Efter at være kommet ned i tanken lagde jeg mig paa knæ ved sugerøret og da jeg skulle rejse mig kunne jeg ikke komme op og kort efter var jeg bevidstløs. Jeg troede, at jeg drømte at jeg var nede i tanken, men saa slog jeg min albue mod et af varmerørene og fik et elektrisk stød og opdagede at min lommelygte var rullet fra mig og laa og lyste et stykke væk. Nu var jeg klar over at jeg virkelig var i tanken og at der var fare paa færde og maatte sørge for ikke at gaa i panik for ingen ville høre mig selv om jeg rabte. Jeg kunne se lyset komme ned henne ved lejderen ved mandehullet og nu var det bare om at komme derhen. Rejse mig kunne jeg ikke, saa jeg trak mig langsomt paa ryggen over de slimede rør og kom efterhaanden hen i nærheden af mandehullet, hvor luften var bedre. Jeg laa lidt der og fik det bedre og ved hjælp af trinene kom jeg langsomt op at staa. Saadan opholdt jeg mig et stykke tid, idet jeg ville være helt sikker paa ikke at falde igen. Jeg kom endelig op og fik den friske luft i mig og vaklede ud af styremaskinen. Den første, der saa mig blev helt forfærdet for jeg var ligbleg. Styrmanden og flere kom til og fik mig ud paa dækket, hvor jeg med een under hver arm gik frem og tilbage for at faa vejtrækningen igang igen. Det var meget tæt paa og det kan kun have været min skytsengel, som hjalp mig. Siden

har jeg advaret andre imod at gaa i tanke før de er udluftet.

I 1970 var jeg skipper i A.P. Møllers bulkcarrier "Florentine" af Panama som var paa 25000 tons. Vi var paa rejse fra Durban til Osaka i Japan med en fuld last pigiron. Vi laa ca. 3 sømil fra Kii Suido, den meget smalle indsejling til bugten, hvor Kobe og Osaka ligger. Det var meget tæt taage og vi kørte med meget langsomt frem, eller stop, paa maskinen, idet der er meget trafik i området. Forude havde vi bl.a. 3 ekkoer paa raderen og de kom meget langsomt nærmere. Overstyrmanden og jeg var enige om, at det sikkert var et større skib og de mindre ekkoer var fiskere. Holdt nøje øje med radaren og jeg blev betænkelig da punkterne stadig holdt samme afstand til hinanden og spekulerede paa om det kunne være 2 slæbebaade med et skib under bugsering og gav derfor ordre til halvkraft frem og haardt styrbord ror og i det samme saa vi den ene slæbebaad ret for og meget tæt paa. Slæbebaaden drejede haardt styrbord og Florentine var nu langsomt i styrbords drej og vi passerede hinanden meget tæt paa. Det viste sig at være en stor havareret norsk tankbaad under bugsering til værft et andet sted i Japan. Havde jeg ikke i sidste øjeblik faaet den indskydelse at dreje haardt styrbord sa var vi kollideret.

I 1979 var jeg skipper i A.P. Møllers tankbaad "Gjertrud Mærsk" paa 30000 tons. Vi var paa vej til New York med en ladning benzin. Vi var ved at være oppe paa en position, hvor vi skal dreje ind efter Ambrose fyr, hvor vi faar lodsens om bord. Der er 3 ruter at sejle ind i og jeg havde tænkt paa den nordligste,

"Ellen Mærsk", Bangkok 1959

idet jeg regnede med at der var mindst trafik. Der er radiosignaler at styre efter i hver rute. I det samme siger styrmanden, nu er vi lige i den midterste rute efter signalerne, skal vi ikke tage den, jo all right siger jeg og vi drejer saa ind i kursen, der var temmelig meget luft og hvide toppe paa søerne. Kort efter faar vi øje paa et lille hvidt punkt og drejer ned imod det, som viser sig at være en ca. 12 fods glasfiberjolle. Vi regner med at den er tom og bare drevet ud fra land i den kraftige fralandsvind. Pludselig rejser en person sig op og fægter vildt. Vi faar vendt skibet og efter noget besvær faar vi lagt skibet saaledes at jollen kan drive ned og ramme os midskibs. Vi har hængt lejdere og tovværk ud over siden og et par mand nede for at tage imod og vi faar ham godt om bord, jollen maa vi lade drive. Manden er den 35 aarige Raymond J. Barberio fra Monmouth Beach. Han havde været ude at fiske, men paahængsmotoren var gaaet i stykker og inden han kunne ankre var han drevet ud paa dybt vand og vi fiskede ham op ca. 78 sømil fra Sandy Hook efter at han havde drevet i 3 døgn og næsten opgivet redning. Han var efterlyst og U.S. Coast Guard

havde søgt efter ham forgæves. Han havde en overlevelsesdragt paa og efter at have faaet nyt tøj paa og noget varmt at drikke kom han hurtigt til sig selv og jeg kunne meddele Coast Gardnen, at vi havde ham om bord og de tog ham om bord henne ved lodslen.

Næste søndag gik han i kirke og takkede for sin redning og sagde ved samme lejlighed, at nogen maa have faaet skipperen til at ændre kurs før tiden, ellers var han ikke blevet reddet. Baaden ville være drevet længere til havs, og han var sikkert ikke blevet fundet.

Knud Rasmussen var indtil han blev pensioneret en sjælden gæst i frimærkeklubben, men hvert år sendte han brev hjem til jul og

Raymond J. Barberio (center) tells his sons - (clockwise from left) Anthony, 12; Raymond Jr., 15, and Vincent, 13 - about his ordeal.

fortalte om sin færden ude østpå. Tit var hans kone med på rejserne, og der blev skrevet om stort og småt, men altid så vi havde let ved at sætte os ind i forholdene. Brevet var adresseret til slagtermester Jensen "Kvistgård", Han blev kaldt kvistjensen, så vidste alle, hvem det drejede sig om.

Durban i Sydafrika er en vigtig havneby, hvor Mærskbådene havde mange anløb. Her boede Knuds morbror, der levede af at importere kork fra Portugal, det blev anvendt til flaskepropper. Inde i byen havde han et lille kontor, hvor papirarbejdet med handlerne blev gjort, varen så han ikke noget til, og i virkeligheden behøvede han ikke møde op hver dag, men blev han hjemme, satte hans kone ham i gang med havearbejde, og det var ikke hans stærke side. Knud kom tit på de kanter i halvfjerdserne og hans morbror sørgede altid for at reservere et par af de nye Rand-guldmønter til ham, så der ikke blev et hul i rækken. Af ham fik han foræret en samling gamle British Empire frimærker, deriblandt selvfølgelig en del fra Sydafrika. Hans morbroder blev 87 år, men enken overlevede så længe, at hun blev 96. Knud var ikke nem at skræmme, selv i meget hård sø, men når den gamle tante hen-

tede ham i sin store bil og kørte hjem til sit hus udenfor Durban, håbede han altid at hun klarede turen, for hun tog som regel fejl af bremsepedalen og speederen, der gerne kom helt i bund.

På den tid var der endnu liggedage i havnene, det begreb er nu udkonkurreret. På en ventedag i Bombay købte Knud engang en samling gammel Inden fra kolonitiden, den har været god at have ombord på de lange stræk mod øst eller vest. Hans skibsmægleruddannelse har hjulpet ham igennem papirjunglen, som de fleste hader at beskæftige sig med. Han har også måtte hjælpe en styrmand eller chief af og til, hvis der lå en papirbunke, de ikke kunne få has på.

Knud og hans broder Erik har i mange år haft en sejlboat tilfælles, den bliver flittigt benyttet i sommertiden. Lange Laurits var i nogle år fast makker, når det gjaldt en tur til Kiel, selv om der skulle overtalelse til. Erik og Laurits er nu begge døde. Knud kan ikke undvære søen, tager stadig en tøm som skipper ombord på Samka, som regel til pladser i Østersøen.

Kaj Nielsen

En sømandsfamilie

Den 4. september 1886 kom min fader Theodor Ludvig Christensen til verden i Valdemarsgade, Svendborg, som den førstefødte til Marie og Jens Christian Andersen. De flyttede senere til Skattergade overfor konsul Ribers villa. Begge huse eksisterer endnu.

Min farfar var kaptajn og har sejlet med flere af de gamle sejlskibe bygget i Svendborg og omegn. "RAGNHILD" hørte vi mest om. Den var bygget i Svendborg i 1902/3 af Kristen Andersen på Frederiksen (Holmen, hvor nu Svendborg Skibsværft ligger) og blev navngivet af en datter af justitsråd J.L. Knudsen, der bestyrede rederiet. Min farfar I.C. Andersen var kaptajn fra 1902/3 til 1908, da kaptajn Wilde tog over, efter skibet var blevet solgt til skibsreder H.A. Hansen. "RAGNHILD" forliste i tåge i juli 1916 i St. Lawrence Bugten. Den sejlede dengang mellem Canada og Danmark. Besætningen blev reddet, og logbogen findes.

Min farfar var ikke så heldig. Han sejlede under første Verdenskrig med "VESTLAND". Den gik ned med mand og mus i Nordsøen i 1917 - og intet er fundet. Besætningens navne står på mindestøtten for danske søfolk, der mistede livet under krigen. Den står på Lange-linie i København.

Der findes flere malerier af den 3-mastede bramsejlskonneret "RAGNHILD" malet af R. Chappell of Goole, England. Han kom ned på kajen og lavede en skitse. Så kunne kunden

selv bestemme baggrunden. "Ragnhild" i storm mellem den 9. og 10. oktober 1903 ud for Hollands kyst var emnet for det billede, jeg har. Min far påstod, at det var ham, der hænger i rigningen. Jeg kom engang ind i et hjem i Svendborg, og der - over sofaen - hang et stort smukt maleri af "Ragnhild" i guldramme! De ville ikke sælge!

Undskyld, jeg dvæler ved denne maler.

Der var for vel ca. 30 år siden (jeg husker ikke præcist) en særudstilling på Viebæltgård (den gamle Fattiggård i Svendborg) lavet af Henrik M. Jensen Svendborg Museum, der sammen med Søfartsmuseet i Troense, ejer den største samling af Chappells billeder. Da jeg synes disse billeder er interessante, og de åbenbart hænger i mange hjem med tilknytning til havet, vil jeg tillade mig at citere fra Svendborg Museums katalog:

"Chappell's arbejde har både historisk og dekorativ værdi, men som så mange andre kunstnere oplevede han ikke selv den anerkendelse, der nu omgiver hans billeder, malet i perioden 1890-1930.

Reuben Chappell fødtes i 1870 i Goole i grevskabet Yorkshire i England, hvor hans far var fotograf. Han viste tidligt interesse og talent for at tegne og male, hvorfor han efter endt skolegang modtog lidt undervisning i at male. Knap 20 år gammel møder vi hans tegninger i lokale aviser ligesom hans første oliemalerier

af sejlskibe begyndte at blive kendte af de søfolk, der anløb Goole i stort antal.

Til trods for at han led af kronisk bronkitis ville han ud at sejle og tog hyre på en skonert med destination i Vestengland. Rejsen blev kort og dramatisk, idet skibet i stormvejr drev i land i nærheden af Par i Cornwall. Så heldigvis foretrak Chappell sit staffeli efter denne udflugt.

I Goole, der dengang besøgte af et utal af skonnerter og mindre sejlskibe fra næsten hele Europa for at laste kul og andre engelske produkter, fik Chappell mulighed for at skabe sig et levebrød. Når han havde fået bestillinger, studerede han alle detaljer i skibenes skrog, rigning, dækshusenes placering, bådenes etc., ligesom han fik opgivet skibets kendingsflag. Det hele noteredes i hans skitsebog, hvorefter han hjemme i atelieret rekonstruerede skibet og malede sø og perspektiv, hvad enten dette skulle vise skibet klodsrebet ved Lands End

eller under fulde sejl udfor Dungeness eller Star Point. Det var op til køberen selv.

Chappell malede først og fremmest akvareller, som regel i standardstørrelser 22x16 tommer eller 26x20 tommer. Hans specielle teknik skabte snart stor efterspørgsel. Undertiden var kunden også kaptajn på et dampskib, men ved at placere i hvert fald et sejlskib i baggrunden, viste Chappell, hvad han foretrak.

En del af hans bevarede dagbøger er kilde til hans enorme produktion, der er anslået til ca. 12.000 arbejder, I 1916 malede han 395 skibsportrætter, i 1919 483, i 1920 509 og i 1929 - året før helbredet satte en stopper for den store produktion - orkede han ikke mindre end 179 billeder. Der er således næppe nogen tvivl om, at R. Chappell har været en af de mest produktive skibsportrætmalere, der har levet.

509. - *Afrique Occidentale Française. - Bord de rivière en forêt*

Selv om Chappells færdighed og omdømme sikrede ham rigeligt arbejde, spandt han ikke guld herpå. Årsagen var simpelthen den, at hans kunder ikke var velhavere - derfor solgtes mange af hans morsomme og dekorative akvaraller for mindre end 1£ - en skippers månedsløn var i tiden 1900-1914 i gennemsnit 5£.

Desværre daterede Chappell sjældent sine værker, men almindeligvis signerede han dem. Før 1908 anvendte han oftest signaturen R. Chappell, Goole, også selv om han allerede i 1904 flyttede til Par i Cornwall. Denne signatur blev senere forenklet til R. Chappell, nu og da blot R.C. og sjældent R.C.G.

I 1940 gjorde bronkitisen omsider ende på hans liv, men mindet om ham vil leve i hans mangfoldige billeder, der blot er kilde til en masse søfartshistorie, men som også videreførte de gamle traditioner i den folkelige kunst, når denne er bedst "Citat slut".

Efter denne detuor til kunstens verden må jeg tilbage til den Andersenske familie.

Min far kom til Svendborg Avis efter skolegangen, men sejskibene trak, og han stak til søs med faderen. Det blev begyndelsen til et liv på havet. Han var meget lidt hjemme, kun nogle uger hvert 2. år ellers måske hvert 1 1/2. år. Ofte kom der et telegram, og så måtte han afsted over hals og hoved, da der var nogen, der var blevet syg derude. Sømændene havde dog lejlighed til at se meget mere af de forskellige havne og lande, skibene anløb, end de har idag, da alt går så hurtigt, og tiden, hvor de ligger til kaj, er så kort. Dette udnyt-

tede min far, og da han samtidig var en god amatør fotograf, er der bevaret mange minder derudefra. På trappeopgangen derhjemme hang der et billedgalleri af de skibe, han havde sejlet med. Her er et udpluk:

LAURA, IVAR og HAMMERSHUS med dansk flag på skorstenen og TUBORG med dansk flag på siden. Det var første verdenskrig

ARNOLD MÆRSK

ANNA MÆRSK - både den gamle Anna og den nye

ANGELICA MÆRSK

SUSAN MÆRSK

CAROLINE MÆRSK

JESSIE MÆRSK

ELEONORA MÆRSK med det danske flag på siden

HERTHA MÆRSK Anden verdenskrig

BENTE MÆRSK

fra Nizza
og
Monte Carlo.
(Brev fra en ung Sømand.)

Den 15. April kom vi til Nizza og blev straks fortaget i Nærheden af store amerikanske Millionærbachter, som havde ligget her nede hele Sæsonen. Saa hurtigt det lod sig gøre, kom vi i Land for at røre Benene lidt, da vi ellers havde haft fast Grund under Fødderne i 14 Dage.

Nizza er en meget fin By med smukke Bygninger, Promenader og

Som det fremgår, havde far mange gode år hos skibsreder A.P. Møller. De kendte hinanden fra Svendborg, og far skulle altid op og overbringe søstrene en frisk hilsen fra broderen, hvis han havde været inde på kontoret i København. De boede på Højebøgevej i Svendborg. Min far var en utrolig ærlig og retskaffen mand, og jeg har følelsen af, at det blev påskønnet af firmaet. Han havde et utroligt godt forhold til dem, også sønnen McKinley Møller, der en overgang sad på kontoret i New York. Det kom min far til gode, idet de lønnede ham under hele anden verdenskrig, efter at han var kommet hjem fra U.S.A. Min far foretrak tankskibe og var, da tyskerne gik ind i Danmark, om bord på ELEONORA MÆRSK, der satte kursen mod Jacksonville i Florida. Her blev skibet overtaget af USA, og besætningen blev tilbudt at sejle for Amerika. Min far havde imidlertid haft noget vrøvl med maven, og han ønskede at komme hjem. Det skete i 1942 over Lissabon og Stuttgart, efter at han en tid boede om bord på skoleskibet DANMARK, der også lå i Jacksonville, og en tid på pensionat i New York. Min broder sejlede for USA under hele krigen ude på Stillehavet.

Min far tilbragte det meste af sit liv til søs, og det var nær ved at gå galt engang oppe ved Norges vestkyst i en storm. Skibet var opgivet, men besætningen bad til Gud - og de blev reddet!

Min mor tilbragte imidlertid sit liv i Svendborg og blev, som de fleste sømandskoner, meget selvstændig. Mor var af landmandsfamilie og her lå hendes interesse. Det bedste, hun vidste, var at komme på landet, og her kommer Langeland ind i billedet, idet 2 af

hendes søstre var gift med landmænd derovre. Jeg mindes med glæde turen med den gamle Langelandsfærge, hvor vi sad i de små "saloner" langs siden. Så blev der, når vi tog 8 færgen, serveret kaffe med rundstykker, mens vi nød turen. I Rudkøbing holdt toget nede ved færgelejet. Efter lidt ventetid kørte det op til stationen og så videre til Møllemose, Longelse, Skråbelev og Snaremosen til Illebøl-le. Når det skulle være rigtig godt, så holdt min onkel ved stationen med hest og vogn, og så gik turen ud til tante Marie og suppe og peberrodskød. Det var sager. Min anden moster boede i Tullebølle. Så stod vi af i Møllemose og gik resten af vejen. De var utrolig gæstfrie. Jeg har tilbragt mange dejlige ferier i det langlandske. Min bedstemor kom iøvrigt fra Lismose/Klavsebølle egnen. Under krigen tog vi turen til Langeland for at hente en pakke slagtemad. De turde ikke sende det.

Jeg er ked af, at jeg ikke har kendt min farfar og farmor samt min morfar. De døde alle, før jeg blev født. Min mormor blev 87 år og døde i 1945. Hun boede i Åbyskov hos min onkel og tante, men rejste meget rundt og boede en tid hos de andre børn, Hun fik 10 børn, men jeg har kun kendt de 8. Jeg kan huske, at hun ofte stak en avis ind under trøjen, hvis det var koldt om vinteren og hun skulle ud at rejse. Et godt og billigt råd, som hermed er viderebragt.

Min far døde i 1959 af en hjerneblødning, kun 72 år gammel. Mor overlevede ham, trods de var født samme år, 1886 med 21 år. Far glemte ikke sin første læreplads, Svendborg Avis. Han skrev i sine yngre år flere rejsebeskrivelser til bladet.

Matimba,
Sierra Leone.

Registered
Litho-Cutten Brothers, Photo., Freetown, Sierra Leone.

Ellen har måske også lidt "saltvand" i årerne, hun er for nogle år siden vendt hjem til Danmark efter at have boet sit halve liv i England, hvor hun har familie og gode bekendte, som hun stadig besøger og som også kommer på genvisit. Hun er glad for at kunne vise dem rundt på Langeland, hvor hun har haft så mange barndoms minder og hvor hun bor i et

dejligt hus med udsigt over vandet, det kan hun ikke undvære.

Hun besøger os af og til i Frimærkeklubben på dagholdet i Borgerhuset, hvor hun har vist os alle sine postkort fra alverdens lande sendt hjem fra sin far og farfar.

Kaj Nielsen

Vi bruger hovedet

Mens du har travlt i jobbet – eller bruger fritiden i det aktive langelandske foreningsliv – bruger vi hovedet på dine vegne og sørger for at dine og foreningens penge trives og har det godt.

I foreningerne træffes beslutningerne i lokalsamfundet. Sådan er det også i Svendborg Sparekasse.

Her spiller du altid på hjemmebane...

**SVENDBORG
SPAREKASSE**

Østergade 41 • 5900 Rudkøbing • 62 51 16 70

en medspiller
i hverdagen

Bliv medlem af Langelands Frimærkeklub!

Enhver med interesse for frimærker kan blive medlem af klubben, hvor der sker mange spændende ting i løbet af sæsonen.

Hele kontingentet går videre til medlemsskab af Danmarks Filatelist Forbund med de fordele dette indebærer, blandt andet modtager du ni numre af Dansk Filatelistisk Tidsskrift i løbet af et år.

For aktive: kr. 180,- pr. år

For passive: kr. 40,- pr. år

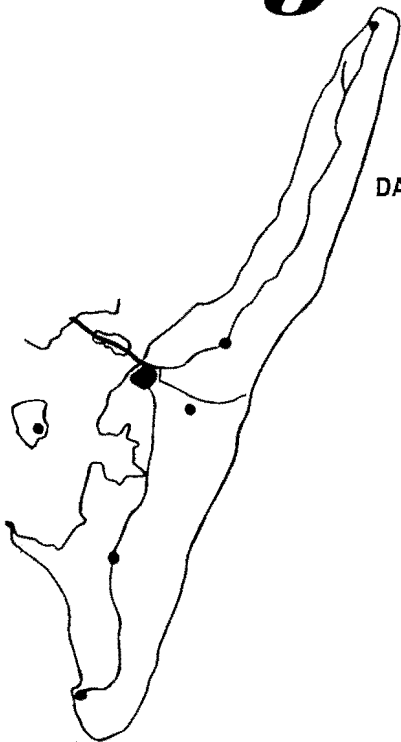
For juniores: kr. 40,- pr. år

BESTYRELSEN

Formand:	Kaj Nielsen, Møllevangen 8, Tranekær	tlf. 62 50 13 38
Næstformand:	Mads Kjær, Kværnen 5, Rudkøbing	tlf. 62 51 38 63
Kasserer:	Ole Buhelt, Omgangen 9, Rudkøbing	tlf. 62 51 20 50
Sekretær:	Martin Henriksen, Rolighedsvej 44, Rudkøbing	tlf. 62 51 25 98
Dubletleder:	Carlo Nielsen, Kibshavevej 15, Rudkøbing	tlf. 62 51 13 44
	Andreas Jørgensen, Egevej 12, Tranekær	tlf. 62 50 18 25
Revisor:	Sv. Åge Nissen, Møllemosevej 12, Rudkøbing	tlf. 62 51 18 66

Redaktion: Kaj Nielsen

Brugsen Langeland

DAGLI' BRUGSEN HOU

Uddeler Karsten Rasmussen
Østergade 80 - Lohals
Tlf. 62 55 14 55
Telefax 62 55 14 99

DAGLI' BRUGSEN TULLEBØLLE

Uddeler Arne Møller
Annexstræde 1 - Tullebølle
Tlf. 62 50 12 30
Telefax 62 50 13 00

SUPERBRUGSEN RUDKØBING

Uddeler Bent Olesen
Ahlefeldtsgade 5 - Rudkøbing
Tlf. *62 51 13 54
Telefax 62 51 39 40

BRUGSEN STRYNØ

Uddeler Bente Larsen
Stjernegade 2 - Strynø
Tlf. 62 51 52 53
Telefax 62 51 26 00

DAGLI' BRUGSEN HUMBLE

Uddeler Helge Dinesen
Ristingevej 27 - Humble
Tlf. 62 57 13 10
Telefax 62 57 27 77

DAGLI' BRUGSEN BAGENKOP

Uddeler Leif Esbensen
Østergade 2A - Bagenkop
Tlf. 62 56 12 05
Telefax 62 56 14 05

***- der er altid
en brugsen
i nærheden...***

Specialreglement for ÅBEN KLASSE

På frimærkeudstillinger der afholdes af klubber og foreninger tilsluttet Danmarks Filatelist Forbund

1. Regler for deltagelse

- 1.1 ÅBEN KLASSE kan medtages på alle udstillinger, der afholdes af klubber og foreninger under DFF. Der kan også medtages ÅBEN KLASSE for ungdom.
- 1.2 Deltagelse forudsætter medlemsskab af en klub eller forening under DFF.
- 1.3 Såvel enkeltpersoner som grupper kan udstille.
- 1.4 Udstillingsudvalg har ret til at afvise eksponater (fx. på grund af pladsmangel), men kan ikke kræve eksponaters omfang reduceret.

2. Eksponaters opbygning og indhold

- 2.1 Eksponatet skal tage sit udgangspunkt i postalt materiale, men op til 50% af materialet (målt efter antal) kan være af ikke-postal oprindelse.
- 2.2 Eksponatet skal kunne monteres i DFF's standardrammer, der måler 89x118 cm. Intet objekt må være mere end 0,5 cm tykt.
- 2.3 Eksponatet skal være på mindst 2 og højst 5 rammer.

3. Bedømmelse

- 3.1 Eksponaterne bedømmes af en jury, der udpeges af dommerstyrelsen og udstillingsudvalget i fællesskab.
- 3.2 Alle eksponater bedømmes efter de vedtagne retningslinier ("Guidelines").
- 3.3 I ÅBEN KLASSE er juryens opgave at vurdere eksponatets egnethed som udstillingsobjekt.
- 3.4 I bedømmelsen indgår følgende forhold:

Eksponatets idé	30 points
Temaets behandling og anvendt materiale	40 points
Præsentation og kreativitet	30 points
- 3.5 På klubudstillinger kan eksponater tildeles plaketter i bronze, sølv og vermeil. På nationale udstillinger kan eksponater tildeles plakette i bronze, sølv, vermeil og guld. Endvidere kan der tildeles ærespræmier.
- 3.6 Udstillerne modtager diplom og skema med oplysning om pointfordeling.

4. Gyldighed

- 4.1 Reglementet træder i kraft pr. 1. november 1997.
- 4.2 ÅBEN KLASSE er en nyskabelse, og der råder endnu forskellig opfattelse af en række forhold. Erfaringer fra de kommende udstillinger vil kunne afklare mange problemer, og reglementet skal derfor tages op til revision senest i år 2001.

1777 14. august 1977

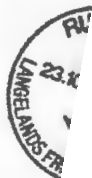
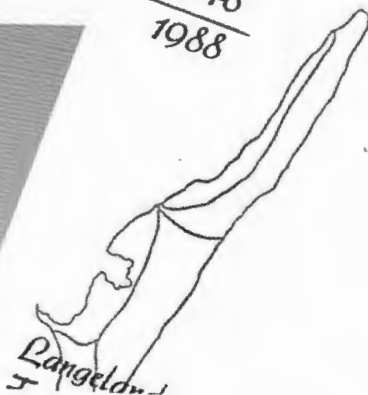
H.C. Ørsted, efter maleri af H. Lundbøhm, malet 1857

LANGELANDS FRIMÆRKEKLUB

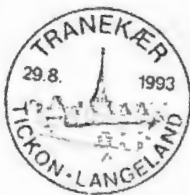

kaj nielsen
postboks 54
5900 rudkøbing

1948
1988

Alan Sonfist (U.S.A.)
Labyrint med den
Danske Eg
i en skibssætning
— 1001 unge træer

TRANEVÆR INTERNATIONALE CENTER FOR KUNST OG NATUR

Langlands Centraltrykkeri · Tlf. 62 51 12 09